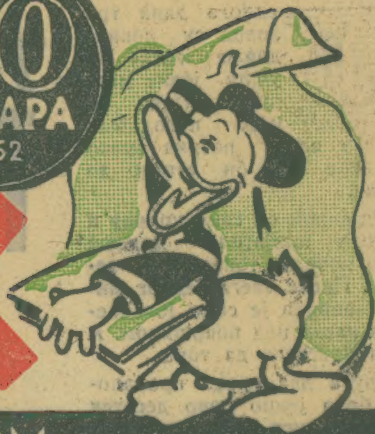
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20 ДИНАРА 1952

Година XXII — Број 436
Субота, 30 априла 1960 г.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

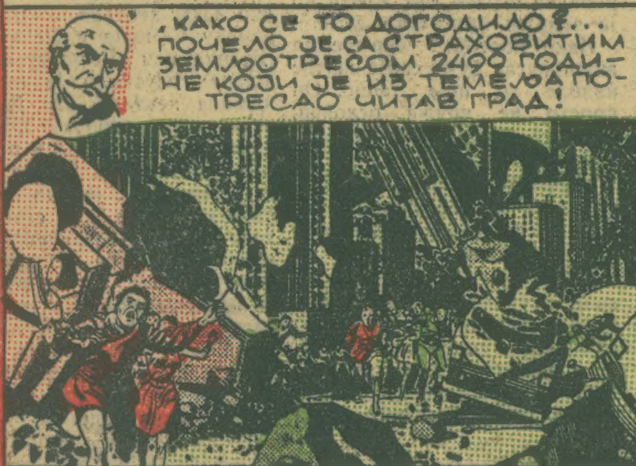

ФЛАШ ГОРДОН

Т. 10/60

ЈЕДНОГ ДАНА ТРИ ЛОВЦА...

Једнога дана три ловца су ловила дивље патке на ушћу једне мале реке. Неки од њих погодивши повећу патку потрча преко мочваре да би стигао до плена.

Одједном он само крикну и његови пријатељи видеше како поче да тоне брзо у земљу. После свега једног минута вирила је само још његова глава над површином. А тада престаде да тоне.

Друга два ловца пронађоше брзо једно дрво десетак метара дуго, пребацише га преко влажног песка и пузећи по њему успеше да се добауљају до пријатеља. Требало им је доста времена да га уз велике напоре ишчупају из песка.

Ловац је уствари био упао у живи песак. Он је једна од природних појава, које има на многим местима у свету.

Само име — живи песак — злослутно звучи. Међу народним причама свих земаља има и оних које описују страшну смрт људи у његовом загрљају. Чак је и чувени писац Виктор Иго у свом роману „Јадници" казао да сваки покрет онога ко је запао у живи песак чини само да још више упада у њега.

Мада често претеран, страх има и своје оправдање пошто су познати случајеви да је живи песак заиста прогутао и неке врло велике објекте.

У току ноћи 21 маја 1878 олуја је срушила дрвени мост на железничкој прузи Канзас Пацифик код места Кајова Крик, и зато се већи део једне теретне композиције срушио у набујалу воду.

Железничко особље сачекало је да вода отече из корита које је у нормалним приликама било увек суво а онда је почело да извлачи један по један вагон. Али од локомотиве није било ни трага. Радници су копали у дубину више од 15 метара и нису нашли чак ниједан делић.

Како је било могућно да песак на дну корита готово увек сувог прогута тако велику ствар? Одговор лежи у објашњењу шта је уствари живи песак. То и није нека нарочита врста материјала већ само једно одређено стање песка.

Амерички професор J. O. Остерберг изградио је модел базена у коме је на вештачки начин приказао како се ствара живи песак.

Базен је био четвртастог облика са странама од око 60 сантиметара. На доњој страни базена смештен је уређај помоћу кога се могла регулисати брзина протицања воде и изнад кога се налазио слој порозног камена. Поврх свега овога насуо је још обичан песак. Када је сипао воду по песку његова способност да пружи отпор тежини расла је.

Али када је покушао да воду одоздо пумпа и када је она продрла кроз камен и песак он је почео да се осипа. Када је притисак воде одоздо постао једнак притиску тежине песка његова способност да држи ствари на својој површини је потпуно нестала. Зрнца песка су водом била раздвојена једна од других и професор је вештачки створио живи песак.

Пошто су подземне воде почеле да се дижу кроз песак оне су од обичног сувог песка на дну поточића створиле живи песак. Да се извор подземне воде налазио на свега три метра дубине, локомотива би потонула само три метра или мало више. Али пошто је вода код Кајова Крика надирала са дубине веће од 15 метара локомотива је тонула све дубље.

Живи песак претставља један од важних проблема приликом грађевинских пројеката мада га инжењери нерадо називају баш тако. Али и оно што они научно зову „хидростатичким притиском" или „растреситим, финим песком у стању испод критичне густине", ствара често врло много главобоље.

Не може се тачно рећи колика опасност прети човеку кад западне у живи песак, али у историји су забележени случајеви као што је онај када је за време Грађанског рата у Америци живи песак на једном острву буквално прогутао један вод од 20 војника. Извештаји њујоршке полиције говоре да су њени хеликоптери само у току прошле године спасли из живог песка четрдесет људи.

Упркос свему томе онај ко зна шта треба да ради ако упадне у живи песак нека се не плаши много. Природа је ипак на страни оне жртве која задржи присуство духа.

Иако постоји уверење да живи песак вуче своје жртве надоле то није тачно. Он просто не пружа ослонац, тако да човек брзо пропада кроз њега у воду.

Најчешће људи и не знају да стају на живи песак пошто он често изгледа потпуно исти као и други.

Професор Остерберг је то врло сликовито приказао у свом резервоару. За експеримент је употребио лутку од пластичне масе која је тонула у живи песак све док није истисла количину песка и воде једнаку својој сопственој тежини. У том тренутку, лутка је престала да тоне а над површином су јој остали глава и рамена.

Човек кад упада у живи песак почне обично да се батрга али тиме ствара зло. Сам по себи живи песак неће усисати жртву али ће зато сваки покрет ногом навише проузроковати противдејство које ће повући човека наниже, јер неће бити ваздуха који би испунио место на коме се нога претходно налазила.

Људи који по природи свога посла имају прилике чешће да долазе у додир са живим песком препоручују да се човек искрене на леђа као да плива на води. На тај начин он се ослања целом површином леђа на песак а не само стопалама која су мања и зато много лакше пропадају.

Приликом покушаја да се ишчупа из песка треба чинити врло лагане покрете да ваздух стигне да испуни места на којима су се пре тога налазили поједини делови тела.

Увек треба имати на уму да се по свим правилима, ако се остане миран, не тоне дубље од рамена.

*

Живог песка код нас има највише у Источној Србији, на десној обали Дунава, између Рама и Голупца, и у близини Кладова. У Подунављу је под њим простор од око 4.000 хектара. У Банату, између Самоша и Делиблата (Велика или Делиблатска Пешчара), заузимао је око 30 хиљада хектара, али је највећи део земљишта у последње време пошумљен и покривен вегетацијом. Поред овога живи песак је био знатно распрострањен и у северном делу Бачке (Суботичка Пешчара). Изазива оскудицу у води за пиће, јер се подземна изданска зона с водом повлачи у велику дубину. У Делиблатској Пешчари су зато бунари дубоки 30 до 40 метара, а на многим местима уопште нема воде.

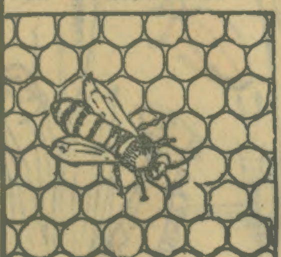
Ripley's — Веровали или не!

ФАЛСИФИКАТ СПАСАО ЗВОНИК! ЦРКВУ У ЛЕМГОУ (НЕМАЧКА) РАЗРУШИЛИ СУ ШВЕДСКИ ВОЈНИЦИ 1640 ГОДИНЕ ЗВОНИК ЈЕ БИО САЧУВАН ЗАХВАЉУЈУЋИ ТОМЕ ШТО ЈЕ НЕКО УРЕЗАО У ЗВОНО ИМЕ ЈЕДНОГ ПРЕТКА ШВЕДСКОГ КОМАНДАНТА.

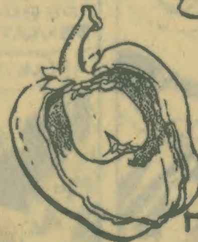
ПОЖАР УГАШЕН БУРМУТОМ! ЕНГЛЕСКИ РАТНИ БРОД „ТОРБЕЈ" ЗАПАЛИЛА ЈЕ ФРАНЦУСКА ФЛОТА У БИЦИ КОД ЗАЛИВА ВИГО 115 МОРНАРА БИЛО ЈЕ РАЊЕНО ИЛИ УБИЈЕНО ВАТРА СЕ ВЕЋ ПРИБЛИЖАВАЛА МАГАЦИНУ С МУНИЦИЈОМ КАД СЕ ПАЛУБА НА КОЈОЈ СЕ НАЛАЗИО ВЕЛИК ТОВАР БУРМУТА ПРОВАЛИЛА ДУВАНСКИ ПРАХ ЗАГУШИО ЈЕ И УГАСИО ВАТРУ! (22 ОКТОБРА 1702,

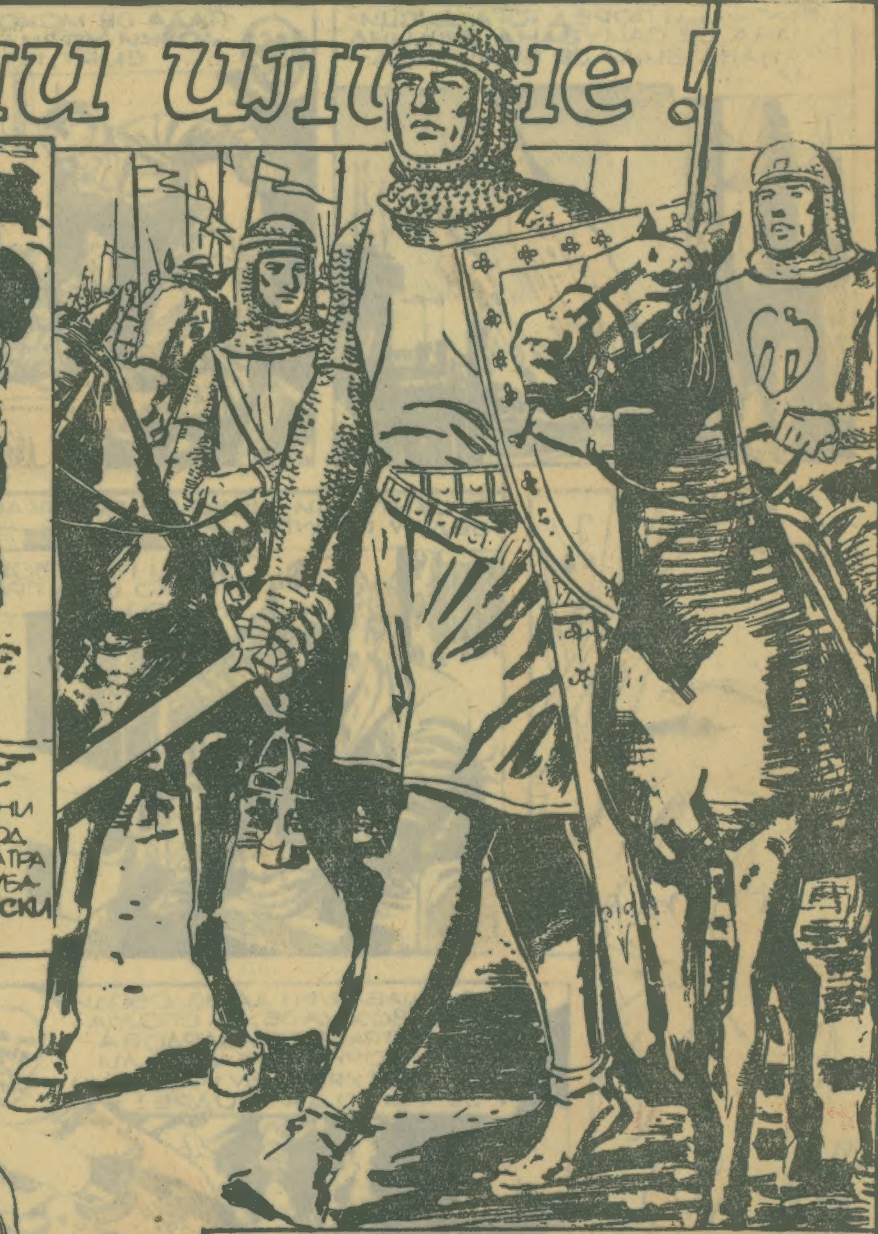
ПЧЕЛЕ „РАЗГОВАРАЈУ ЈЕДНА С ДРУГОМ - ХОДАЈУЋИ ПО КОШНИЦИ НА ОДРЕЂЕНЕ НАЧИНЕ

ЈЕДНА СТЕНА У БЛИЗИНИ ИГЛЗ МИРА (САД) - ВИСОКА 3 МЕТРА И ТЕШКА 50 ТОНА ЗАЉУЉА СЕ ОД НАЈМАЊЕГ ДОДИРА ИПАК, НИ НАЈЈАЧИ ВЕТАР ЈЕ НИКАД НИЈЕ ОБОРИО

ПАПРИКУ У ПАПРИЦИ НАШЛА ЈЕ ЕН ЛЕЈН ИЗ СИТЛА (САД)

ВИТЕЗ БЕЗ КОЊА

РОЛО ВОЈВОДА ОД НОРМАНДИЈЕ (860-930) - ВИСОК ОД 2,75 МЕТРА - УВЕК ЈЕ ИШАО ЧАК И У БОРБУ ПЕШИЦЕ - ЈЕР ЈЕ БИО СУВИШЕ ВИСОК ДА БИ МОГАО ДА ЈАШЕ КОЊА!

»НА СВЕ ЛИЧИ«

Кускус, чудна животиња са Нове Гвинеје, има дуг реп, чију последњу трећину може да савије као спиралу. По величини је сличан мачки, одлично се вере, глава му је као у куне, а очи су као у полумајмуна.

ТО ЈЕ БИЛО...

Принципе радара открили су 1922 године амерички стручњаци др Хојт Тејлор и Лео Јанг. Морнарица је 1936 године поручила радаре за своје бродове, а први је инсталиран 1938 године на броду „Њујорк". Радари су открили долазак јапанских авиона при нападу на Перл Харбур. Британци потстакнути радовима Тејлора и Јанга, а независно од њих, побољшали су систем радара 1930 године и назвали га радиолокацијом.

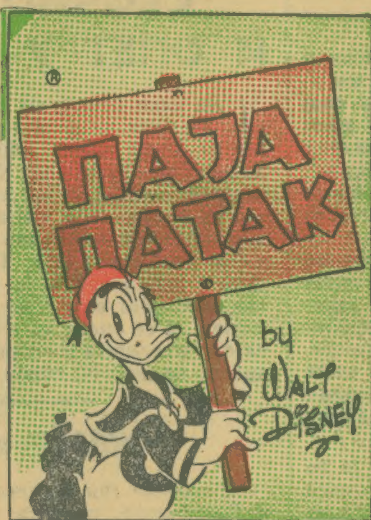
И ОНИ СУ ЗНАЛИ

Нека врста туша је била позната старим Сумерцима већ 4.000 година пре наше ере. Топлом или хладном водом преливали су једну равну плочу избушену рупама, испод које су, као на киши, могли да се освеже, умију или лече.

ПРВИ МАРШ

Обичај да војници ступају једномерним кораком тек је уведен крајем седамнаестог века. Војска средњег века није познавала марширање већ је свак ишао како је њему било најзгодније. Неки мисле да је марширање први увео у својој покрајини гроф Карл Хесен-Кесел, а после њега пруска армија, да би постепено било примљено у свим армијама света.

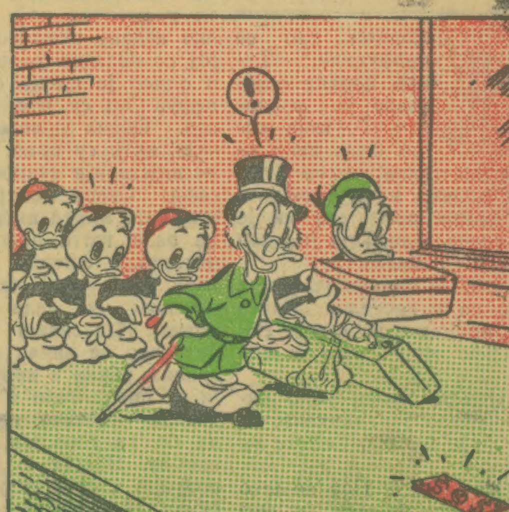

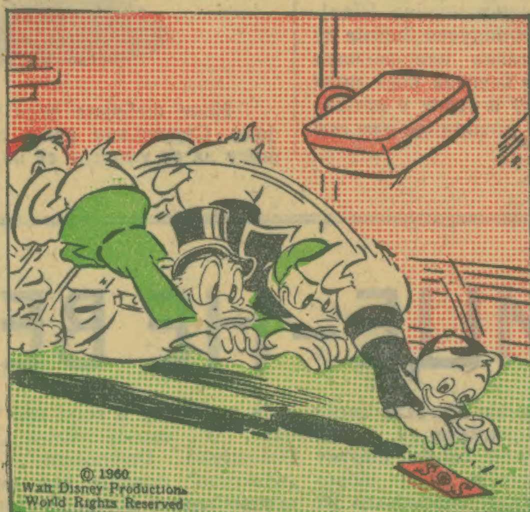

КРВОПИЈЕ...

Велики слепи мишеви који живе у тропским пределима Јужне Америке хране се једино крвљу животиња: коза, коња, крава и живине, али често и људи. Занимљиво је да вампири, једна врста слепих мишева, не сисају крв већ је лочу језиком пошто претходно расеку кожу својим веома оштрим зубима. У појединим областима Јужне Америке гајење стоке је нерентабилно, јер вампири поред тога што се хране њеном крвљу, преносе јој и заразне болести.

НАЈЈУЖНИЈИ ГРАД

Све доскора се сматрало да је Усхуаиа у Аргентини најјужнији град на свету. Сада је то Пуетро Вилијамс, насеље које је последњих година подигнуто на чилеанском острву Наварино, 45 километара јужно од досад нај јужнијег града. У Пуетро Вилијамсу живи сада 400 становника.

БИО БИ ОСУЂЕН

Пред судом у Линцу, у Аустрији, одговарао је Валтер Шпрајцер, зато што је преко огласа обећавао људима да ће их уз малу награду одвикнути од пушења. Свакоме ко му је послао неколико шилинга упутио је штампан листић са саветом да, као ђаче, 100 пута напише: „Пушење ми из дана у дан чини све мање задовољства и ускоро ћу га се одрећи". Шпрајцер би био и осуђен да се није јавио велики број сведока који су изјавили да је његов метод успешан. Судски психолози су потврдили да је у питању сугестија а не превара, па је окривљени ослобођен.

СМИРЕН ЧОВЕК

Као без душе гђа Џонс је упала у собу да јави мужу како је у њиховом врту атерирао један авион. Муж је извадио лулу из уста и рекао: „О. К." Жена је навалила на њега да поштопото нешто предузме, али господин Џонс је само изишао у башту и стао да гледа како пилот Мичел Гудвин, који је залутао у магли, силази с јабуке. Не може му се замерити, он је ипак предузео нешто — позвао је пилота на шољу чаја.

НИКАД БЕЗ ПОСЛА

Палата Уједињених нација у Њујорку има 5400 прозора. Да би се опрали сви потребне су три недеље. А кад се сва окна очисте таман је време да се почне испочетка, јер су се први прозори испрљали. Тако су чистачи прозора сигурни да никад неће остати без посла.

ПРВЕ ОЛОВКЕ

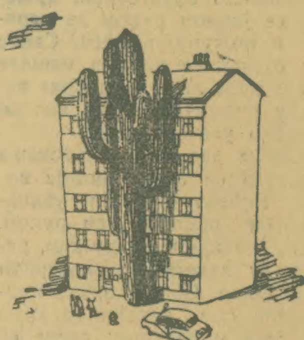
Прве оловке са графитом направљене су у Енглеској 1565 године убрзо пошто је откривен рудник графита у Бороудејлу 1554 године. У почетку је сам графит стављан међу дрвене облоге, а тек 1795 године почео се млети и мешати са иловачом да би био тврђи.

ДА СЕ НЕ ПОЈАВИ

Велика етиопска река Цебели, дуга 1.500 километара, која у доњем току достиже ширину од неколико стотина метара, нема ушћа него нагло нестаје у земљи да се више нигде не појави.

РЕКОРДЕРИ

Рекорд у најбржем примању знакова Морзеове међународне азбуке постигао је Американац Маклинтик 1902 године, када је за десет минута примио 517 речи. На другом месту се налази Вилијам Гибсон који је 1905 примио 500 речи за девет минута и 52 секунда.

КАО КУЋА

Џиновски кактуси мексиканских степа могу да порасту понекад и по 20 метара. Мада у корену имају промер од свега два метра својим растом престижу понекад четвороспратницу.

МОЖДА МОЖЕ...

Риба-ластавица, која спада у рибе летаче изводи скокове уз једрење кроз ваздух. Она може да скочи 10 метара у висину, а једри кроз ваздух и читавих 200 метара.

РЕЛАКАТУК

свечана »ИГРА КИТА«

Елизабет Форест и њен муж Ирл живели су пре рата у Вејнрајту, 300 миља северно од поларног круга где су обоје радили као учитељи у једној ескимској школи. Овде објављујемо њихов напис о животу у једном ескимском насељу.

Наједном смо се пробудили. Тутањ корака одјекивао је ходником. То није могао бити неки обичан посетилац: мисао о тешким ранама и смртоносним крварењима пролетела ми је кроз главу. Али, Ирл је имао друго објашњење...

— Кит! — викнуо је, успра вивши се у постељи. Врата су се широм отворила и Роберт, наш тумач, улетео је у собу.

— Џемсов чамац убио кита, — рекао је задихано, — сви одлазе на лед. Хоћете ли и ви?

Да ли хоћемо! Пре но што је он изишао из собе, ми смо већ облачити наша крзнена одела. Зграбили смо мало чоколаде, сувог воћа и двопека и излетели напоље да сачекамо санке. Из свих иглоа излазили су људи. Запрега за запрегом напуштала је село и одлазила према логору ловаца на китове, 12 миља далеко, на леду, на ивици отвореног мора. Запрепашћено сам гледала како крај мене пролазе санке односећи немоћне старце и баке који читаве зиме нису напуштали своје иглое и постеље покривене крзном.

Наишао је најзад и Роберт са запрегом Џемса Ангашука од девет јаких паса. Бацили смо се на санке које се нису ни зауставиле и полетели стрмом стазом према обали и нагомиланим сантама леда Арктичког Мора. Ирл и Роберт трчали су наизменично крај санки, држећи се једном руком за ограду и пожурујући псе. Санке су отскакале кад би наишле на комађе леда и клизиле између окомитих белих зидова дубоко усечене стазе.

После два сата путовања указала се тамна линија воде. Роберт је нешто узвикнуо и показао нам руком. Пси, осетивши свежу крв, реско су залајали и појурили још брже. Оштре окуке пролазили смо возећи се само на једном салинцу; санке су се исправљале и опет нагињале. Најзад смо стигли на место великог догађаја: два шатора, тамносива према снежној белини; појас отворене воде што се црнео између санти, а у води, крај ивице санте, огромна црна маса. Опутама од коже моржа провученим кроз снажни реп, кит је био причвршћен за лед, а надуване мешине моржа одржавале су га на површини.

Ускоро су све санке пристигле, а раздражени пси везани. Тада је Џемс извадио из наших санки јако уже, везао га киту око репа па смо сви, људи, жене, деца — Ирл и ја међу њима — стали да вучемо. Огромна телесина полако се дизала из воде на лед. Адреегах! Ко-је-нах! — викали смо у такту и вукли из све снаге.

Времена за славље није било. Благ западни ветар што гони санте према копну могао се сваки час претворити у источни који би одвалио ледену површину на којој се налазио уловљени кит и однео је према отвореном мору. Сви су прегли на посао. Према прастаром обичају, киту су прво приступили најстарији становници насеља. Стари погурени Шугук, кога никад нисам видела да ради ишта напорније од потсецања фитиља од маховине на уљаној лампи, размахивао је сада дугачким ножем. Иза сваког старца образовао се ланац од ћерки, синова, унука и праунука који су прихватали и даље додавали отсечено парче меса да би га сложили на своју гомилу. Најзад су се стари повукли и сели склупчани на сунцу. И ја сам седела и посматрала. Мирис топле крви пунио ми је ноздрве. Чисти бели снег био је утабан и прљав. Људи, жене и деца тискали су се око трупине.

С времена на време неко од њих би застао да отсече комад бледосивог језика, репа или дебеле црне коже, коју би затим, главе нагнуте на страну, лагано жвакао уживајући у реткој посластици. Сваки час би се неки од људи усправио и опрезно превукао језиком преко црвеног сечива ножа с кога је капала крв.

Најзад је разуђивање било готово. Тамо где се налазио кит лежала је само гомила костију. Џемс, као предводник групе која је убила кита, поделио је месо, кожу и кости појединим породицама. Када су саонице натоварене до врха поворка је кренула назад у село. Сви су ишли пешице, сем оних најстаријих.

Пут је био дуг. Иза дебелих црних наочара очи су пекле од неспавања; мишићи су нас болели. Најзад, 20 часова после поласка, ступили смо са заслепљујућег сунца у хладни полумрак нашег ходника од снега. Ми ћемо сада спавати. Али, Ескиме су очекивали још многи часови без сна: требало је још много пута ићи и враћати се, све док се и последњи комад кита не пренесе у село: храна и огрев за многе седмице које ће доћи.

Средином јуна ледене санте су биле толико размакнуте једна од друге и удаљене од компактног леда крај обале, да је лов на китове постао опасан. Сад је било време за релакатук — свечану „игру кита". Једног дана, рано изјутра, три велика чамца за лов на китове била су преврнута и постављена тако да су чинила простарну настрешницу, а испод њих прострте су за седење коже туљана. Један велики округао комад коже, са омчама уплетеним по ивици, разапет је чврсто као бубањ и причвршћен на три подупирача у висини груди.

Око десет часова село се искупило. Грас Азувик прва се пријавила за игру. Спремне руке подигле су је на кожну платформу, а затим су дохватиле омче на кожи и стале да вуку. Уз бурне покличе, људи су наједном пустили кожу и одбацили играчицу у ваздух. Високо изнад глава гомиле, Азувик се превила у пасу и врховима прстију додирнула палчеве испружених ногу; пала је на кожу у том положају и опет полетела у ваздух.

Једна за другом, жене и девојке заузимале су место на кожи уносећи у игру свој лични стил. Селамеова жена неколико је пута у ваздуху направила ногама „маказе", друге су пљескале длановима и ударале стопалом о стопало. Млађе девојке биле су углавном слабије играчице од старијих, а од мушкараца се свега њих неколико јавило за игру. Били су неспретни и жене су им се смејале. Једино је Котоок био вешт игри; духовито је имитирао жене заузимајући у ваздуху најсмешније позе.

После игре наступала је гозба: оогроок, јело од меса моржа и поларног медведа брзо је нестајало, а супа од поларних пловки бучно је посркана. Кит је у тој гозби заузимао почасно место: реп и пераја јели су се сирови, само смрзнути, а тигањи са муктаком, прженом црном кожом од кита, пристизали су, још пушећи се, из иглоа. Највећа посластица остављена је за крај: изабрани комади меса од кита који су у мешинама моржева дуго држани у „саламури": у крви и уљу. Котоок је довукао мешину усред окупљене гомиле и једним потезом ножа распорио је од врха до дна.

Гозба је завршена и уз монотоне звуке бубњева село је почело своју традиционалну игру. Посматрали смо је сатима, а затим смо се придружили. Нервна напетост игре је изнуравала, вратови су нас болели од нагињања уназад, а гласови су нам промукли од викања. Напустили смо славље кад је било на врхунцу, кришом се извукли и заспали уз звуке бубњева.

НОВИТЕТИ...

На недавној изложби „Наутичког спорта и викенда" организованој у Западном Берлину запажен је већи број новитета.

Једна фирма је изложила „скије које плове лако" израђене од пластичне материје, али довољно стабилне да се скијаш не изврне и потоне — и штапове који му омогућавају да се креће доста брзо а да не изгуби равнотежу. Поред тога ту су и многобројни делови потребни за пливање и подводни лов: одела од каучука, маске, ножеви, непромочиви сатови и пераја.

Такође се ту могао видети разноврстан избор предмета за логоровање у пољима: вентилатор за шаторе поред већ готових обеда у кутијама. Басен који може да се монтира усред поља, с пречником од 5 метара, дубок 1 метар а савијен да се носи у коферу за пртљаг на туристичким колима. Шатори и кућице-аутомобили производе се тако да је што већа „станбена" површина а што мања тежина. Швајцарске и француске фирме су изложиле танке непромочиве тканине за шаторе које могу да се савију и стану у пртљажном делу мотоцикла или скутера.

СКОЧИО ИЗ АВИОНА И ОПЕТ У ЊЕГА УСКОЧИО

Да неко искочи из авиона пре него што је овај атерирао, да трчи за њим и да опет у њега ускочи — тако се нешто досад никад није догодило. Међутим, два сељака из околине Поатијеа, у Француској, били су сведоци једног оваквог случаја. Један амерички војни авион који је долазио из правца базе у Шателероу и из чијег је репа избијао дим, летео је веома ниско, изнад самог дрвећа, кад је из њега искочио пилот. Приликом пада пилот се неколико пута преврнуо, али је одмах устао и почео да трчи за авионом који се у том тренутку спустио на земљу и наставио да се креће по трави. Пилот га је достигао, ускочио на своје седиште и успео да заустави машину испред групе дрвећа на које би авион иначе сигурно налетео.

ЖРТВЕ »ЛУДИХ ДАНА«

За време три карневалска дана у области северне Рајне и Вестфалије, позната као „луди дани", у саобраћајним незгодама изгубило је живот 30 лица док је најмање 130 тешко повређено. У центрима карневала десиле су се 636 саобраћајне несреће.

ПАПАГАЈИ НА ПРВОМ МЕСТУ

Група научника за психологију птица проучавала је њихову способност да броје, па је утврдила да папагаји умеју до седам, голубови само до пет, док је чавка у стању да броји до 6.

Атомске лампе

Британски научници су конструисали нову врсту атомске лампе која неколико година може да светли. Уствари зраци долазе од фосфора и изотопа трицијума и криптон гаса.

КАО НАЈБОЉИ

Нове фабрике сира у Непалу производе га од млека јака. Стручњаци кажу да тешки котурови сира од јака, могу да се упореде са најбољим врстама швајцарског сира.

Медицина кроз векове

БОЛЕСНИЦЕ – НЕ ВЕШТИЦЕ

Све до дубоко у Средњи век душевне болести су сматране за дело сотоне. Ово схватање било је с религиозном оштрином проглашено у „библији демонства", књизи објављеној око 1485 године у коју су многи слепо веровали. Лудило је створио ђаво, говорило се у њој; према томе у особу која је пореметила разумом ушао је демон и таквог треба спалити као вешца или вештицу. Пошто је овакво веровање искључивало душевне болести из области медицине, „мудри" лекари прали су руке и такве болеснике препуштали судовима и ловцима на вештице.

Жене помућеног разума које би другима причале своје снове потписивале су самим тим причањем своју смртну пресуду: сместа су их изводили на суд и спаљивали на ломачи. Лов на вештице сматрао се врлином и црква је таквим ловцима обећавала награду на другом свету. Очеви нису оклевали да пријаве као вештице своје ћерке ако би се ове понашале, за њихове појмове, чудно. Хиљаде жена, и душевно здравих и душевно болесних, умирале су на ломачи. Неиспричати рђав сан некоме од укућана, често је значило сачувати главу.

Јохан Вејер (1515—1588), један храбар белгиски лекар, успротивио се свом времену изјавивши „да су ловци на вештице много луђи од оних које оптужују и гоне као такве". У својој књизи „De Praestigiis Daemonum", он „вештице" описује као умно поремећене и збуњене старице које верују у своје сопствене фантазије. Оне су болесне, а не опседнуте ђаволом; њима је потребна брига и пажња лекара. „Наши издаци знатно би се смањили, — писао је Вејер — ако бисмо цепанице и свежњеве прућа употребили за потребе а не за спаљивање невиног света".

Да би доказао то своје тврђење, узео је у свој дом неколико умно поремећених жена. Он је ту проучавао њихове поступке и уз помоћ своје пожртоване жене покушавао је да их ослободи њиховог болесног страха. Њихови поремећаји, утврдио је он, слични су физичким обољењима. Као и Парацелзус, он је тврдио да такве болеснике треба избавити из тамница, спасти их ломаче и предати у руке лекарима. Вејер никако није одрицао постојање демона, већ се задовољио тиме што је тврдио да лудило нема никакве везе с ђаволом.

Овакво револуционарно схватање могло га је стати живота да није било његовог заштитника војводе Вилијема од Јуелиха који је делио његове идеје. У то време била је права јерес порицати, као што је то Вејер чинио, да ђаво може да уђе кроз кључаоницу у ћелије часних калуђерица. Вејер се могао сматрати срећним што је имао таквог заштитника јер је за пресецање Гордијевог чвора који је везивао уједно душевне болести и служење демонима била потребна велика храброст.

Мада је Вејерова књига пробудила велико интересовање и била неколико пута издавана, његов утицај чак ни на његове колеге није био велик. За њим су се повела само неколицина, међу којима је био и базелски лекар Феликс Платер који је посећивао тамнице да би могао да класификује разне врсте лудила. Међутим, општи став према умно оболелима остао је готово непромењен. Ако би један такав болесник неким чудом и избегао ломачу, провео би остатак живота окован у тамници или теран као дивља звер из насеља у насеље. Било је веома мало „болница" које су примале душевно оболеле, али чак и оне су само „држале" такве болеснике, не лечећи их и често их излажући потсмеху посетилаца. Све до 19 века, посета првом азилу за душевно оболеле, болници Бедлем у Лондону, сматрана је за узбудљиву разоноду коју ниједан турист није желео да пропусти.

И Јелена...

Златоглавог орла (aquila chrysaëtus) често називају краљем птица. Он је у стању да приликом обрушавања, кад напада плен, прикупи толику енергију да би њоме убио одраслог јелена.

Одакле се јављаше

За време свог боравка у Холивуду познати француски филмски глумац и режисер Жак Тати прочитао је у локалном листу из Лос Анђелоса вест о својој смрти. Ван себе од љутине он је позвао телефоном редакцију листа и тражио објашњење.

— Јутрос сте објавили вест да сам умро, — почео је.

— Да, тачно је, — одговорио је новинар. Али, одакле се то сад за име света јављате?

Вук-пробирач

Зоолошки врт у Франкфурту, у Немачкој, набавио је недавно два вука с гривом који иначе живе само у јужноамеричким саванама. Ове животиње не разликују се само изгледом од своје остале сабраће — имају дужу длаку и неку врсту гриве — већ и начином исхране. Издржавање ових вукова у зоолошким вртовима прилично је скупо јер они једу само голубове, кокоши, зечеве и „племенито воће", например банане.

Музика по поруџбини

На трећем спрату једне зграде у Диселдорфу неки промућурни Американац отворио је необичну канцеларију. У њој је наместио само један прилично велик и потпуно аутоматски апарат за емитовање музике са магнетофонске траке. Музика може да се наручи по жељи и да се емитује преко телефона, звучника и појачивача. И посао иде — траке се врте даноноћно.

Муштерија за ову музику има доста. Ту су угоститељи који желе да створе расположење својим гостима у хотелским собама, предузећа која на тај начин побољшавају радни елан, зубни лекари и многи други.

Музика је нарочито одабрана. У студију се могу наћи траке са композицијама које специјално делују на радни елан и психу људи.

До сада

До сада је познато преко 100.000 различитих врста морских шкољки и оне све имају своје име. Има их микроскопски малих а неке су тешке и по 250 килограма.

КОБЗА И БАНДУРА

Стари украјински инструмент кобза који се помиње у старим споменицима првипут 1584 године, имао је 8 жица, од којих су 4 главне биле од црева а друге четири металне. По струнама се „ударало" прстима или танком металном или коскaном плочицом која се обавијала око прста и ужим крајем била слободна за ударање. У XVIII веку кобза је примила особине другог украјинског инструмента — бандуре, и претопила се у њега. Бандура је такође позната тек од XVI века, али она има много више жица. Тело овог инструмента је пљоснато и неправилног облика да би се на једној страни додало што више жица на којима се изводи мелодија док на оним дужим, до краја вратадршке — басовска пратња. На прсте десне руке стављали су се „напрсци" да би се лакше ударало.

Свирање на кобзи и бандури пратили су песмом сами свирачи који су били професионални музиканти-певачи.

У XVIII веку бандура је била у великој моди нарочито на двору и палатама велможа у Петрограду. Сада се на њој свира само у професионалним ансамблима, али постоји у Кијевском конзерваторијуму отсек за свирање на бандури.

Сличан бандури је и торбан који је имао и свих 40 жица. Нарочито је једна његова врста, позната као теорбан, распрострањена у Пољској али је у XIX веку изишла из употребе.

Народне пословице

Кад сретнеш човека, цени га по оделу; када га напушташ цени га по његовом срцу.

Један стари пријатељ бољи је од двојице нових.

Ако деци даш исувише слободе, изгубићеш своју.

Ако сви даду по једно влакно, сиромах ће имати кошуљу.

Сузе чешће теку из очију него из срца.

С лажима ћеш се можда пробити у свет — али се никад нећеш вратити.

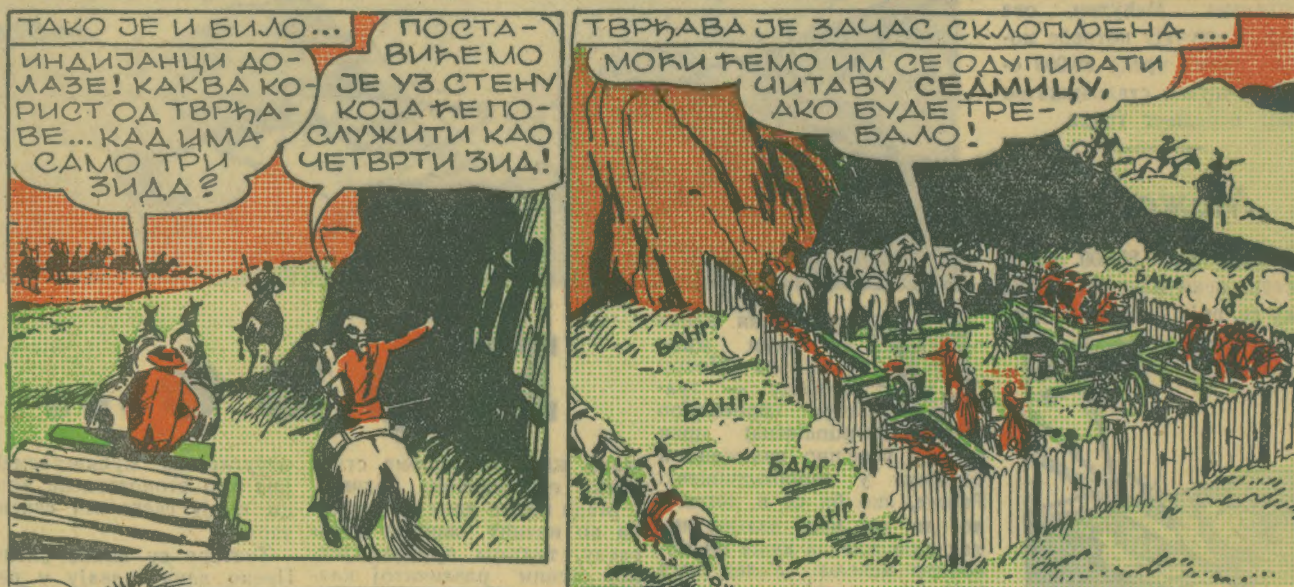

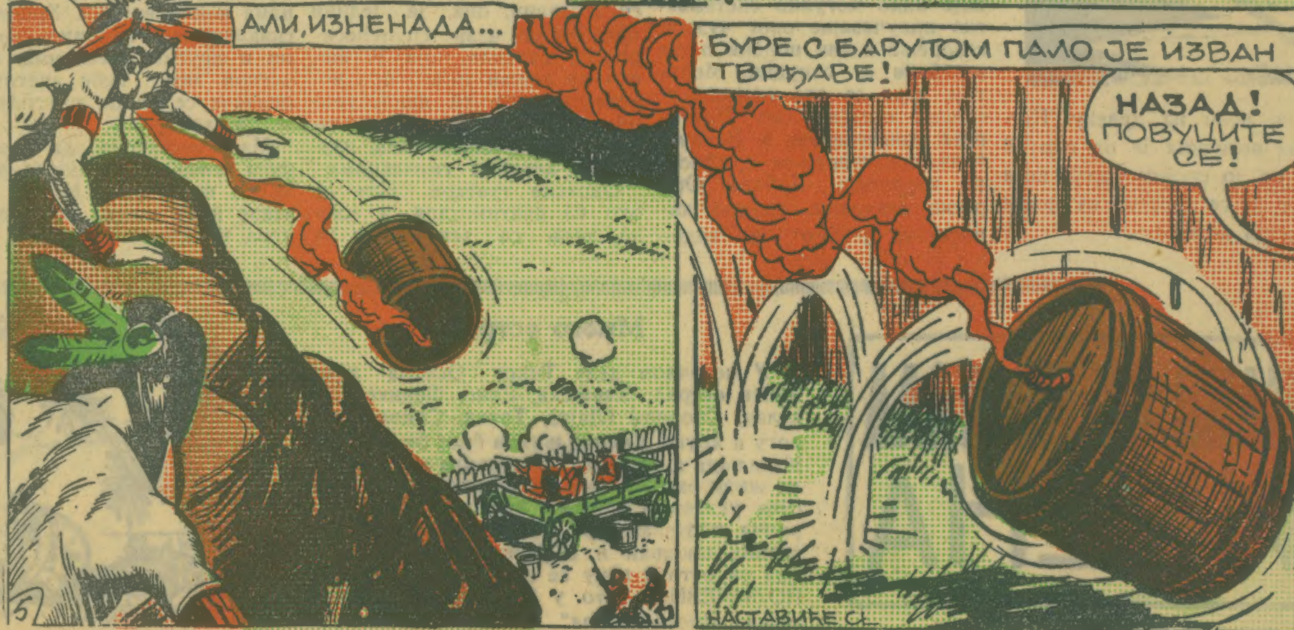
ПОЛЕН

Безброј сићушних телашаца невидљиво „плови" кроз летњи ваздух. Нека од њих, иако претстављају један од виталних беочуга у ланцу који се зове живот, непријатно делују на неке особе. Та телашца су уствари поленов прах, елемент биљке који оплођава другу и тиме осигурава нову генерацију. Без полена би многе биљке нестале.

ТОМАХАВК

КО УСПЕ

Добија велику награду и постаје почасни грађанин града Пизе свако ко предложи неки иоле остварљив план помоћу кога би се спречило даље нагињање куле у Пизи. Висина куле, изграђене 1174 године, износи 54,5 метра. Још од дана када је саграђена, почела је да се нагиње и сада је скренула од вертикалне осе за 4,57 ме-

тра. Било је много идеја и предлога како да се она исправи, а можда је најоригиналнији аргентинске ученице Лиле Биначи, која саветује да се супротно од стране на коју се кула нагиње ископа земља тако да ће она можда почети сама да се враћа на своје првобитно место.

Име града од 58 слова

У Ирској постоји град чији је назив, састављен од једне речи са 58 слова, најдужи на свету. Сумњамо да ћемо бити у стању тачно да изговоримо његово име, али оно се пише овако:

Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwllllantysiliogogogoch.

У једном напису неких лондонских новина недавно је предложено да се за званични назив града узме „само" првих 20 слова, али су грађани ово одбили јер тврде да је то званичан назив већ преко 200 година и зато немају намеру да га мењају.

Кућа-град

У Емпајер стејт билдингу, највишој згради на свету, ради просечно око 25.000 људи. Дневно ту прође 50.000 посетилаца. Међутим, ова зграда у случају потребе може да прими преко 80.000 особа — читаво становништво једног осредњег града.

Можда...

Постоји око 80.000 врста пужева: неки пливају, скачу, пужу се, рију — живе на дну

мора, неки на дрвећу. Њихова величина је од око 60 см, па до сасвим малих који могу да се упореде са зрном кристал шећера.

Р. Гартунг

Батине и тенор

Ђовани Рубини, славни тенор, који је крајем прошлог века одушевљавао свет својим дивним гласом, имао је у својој кући посебну собу са стакленим орманима пуним драгоцених дарова и успомена. Ту је било много златних и сребрних венаца, златних сатова са брилијантима и драгим камењем и много других драгоцености. Али шта ће међу њима стари штап од бамбуса са скромном сребрном дршком?

Рубини је свакоме драге воље причао историју овог штапа.

У једној узаној миланској улици становао је трговац сукном Грацини са својим сином Робертом. Самоуверени млади Роберто уобразио је да има одличан тенор, мада су сви његови пријатељи тврдили да пева као певац који је оболео од бронхитиса.

Славољубиви младић није давао мира свом оцу, све док он најзад није дошао до уверења да његов син мора да постане славни певач какав се једном појављује у сто година. Недостајала му је само школа. Стари Грацини једног дана оде поносно славном учитељу певања Боргондију и замоли га да испроба глас његовог сина. Мајстор пристане и одреди дан и сат кад је требало да Роберто дође на пробу.

Нажалост, до пробе није дошло. Роберто, да би осветлао образ себи и оцу, од јутра до мрака је вежбао с толиком истрајношћу да је потпуно промукао. Такав није могао да се појави пред великим маестром.

— Морамо да обавестимо Боргондија, — рекао је отац. Стари је врло осетљив. Нека Ђовани одмах однесе писмо.

— Ђовани, — позва слугу из дворишта. Тај магарац није ни за шта. Лута којекуд, место да чисти магацин!

Ђовани се појавио. Био је то здрав младић од својих двадесет и пет година, који је код старог Грацинија служио за бедну плату као кућни слуга.

— Однећеш ово писмо одмах учитељу певања Боргондију. Сачекај одговор!

Четврт часа доцније стајао је Ђовани у соби славног маестра. Да ли се збунио слуга који га је пријавио или сам маестро, не зна се, али чим је Ђовани ушао у собу, Боргонди који је седео за клавиром рече му да приђе ближе.

— Да пређемо одмах на ствар. Хајде отпевај овај тон! Само брже! Ја немам много времена.

Против своје воље Ђовани је зинуо и запевао „ге".

— Још једно, и држи нешто дуже. Шта си се збунио!

Ђовани се охрабри и запева смело и јасно с топлим треперењем. Маестро зачуђено погледа младића:

— Корпо ди Бако! Диван глас! Прави тенор! А како је са висином?

Маестро је ударио „а" и погледао заповеднички збуњеног младића.

— Како сјајно високо „а"! Тон чист и блистав и тако пун!

Боргонди скочи од одушевљења.

— Видиш, драги мој, ићи ће. Само треба воље. А сад да чујем „ха".

Ђовани је оклевао.

— Господине, не могу...

— Шта не можеш! Нећеш! — викну стари учитељ дохвативши штап од бамбуса који је лежао на клавиру. — Одмах да си запевао, јер ћу ти батином истерати глас из грла.

Као опчињен маестровим дивљим одушевљењем, Ђовани запева без муке високо „ха".

Блед од узбуђења Боргонди устаде и упре поглед у младића. Али затим одмах седе за клавир и удари це. Десном руком је претећи махао бамбусовим штапом.

— Певај, младићу, или ћу те пребити!

Ђовани је оклевао, а онда запева „це" које је одјекнуло као глас кристалне трубе.

— Божанствен глас! — прошапута маестро. Драги мој Грацини, те си од данас мој ученик.

— Уважени учитељу, — успео је тек тада да каже Ђовани. Ви сте у заблуди. Ја нисам Грацини. Ја сам Ђовани Рубини и служим код господина Грацинија. Дошао сам да вам предам писмо од мог господара.

— Мени је свеједно ко си. Макар ти и ђаво био деда. Однеси своме господару поруку да те још данас отпусти из службе. Ја ћу од тебе направити певача коме ће се дивити цео свет.

Тако се и догодило. После више година учења, тенор Рубини је постао славан певач, тенор кога је славила цела Европа. Кад је стекао славу и богатство приликом једне посете замолио је свог старог учитеља да му за успомену поклони — свој бамбусов штап.

Боргонди се насмеја.

— Да! — рекао је Рубини. Овај штап је дејствовао на мене тако да сам сакупио сву енергију и запевао како сте тражили. Пре тога нисам ни знао да имам такав глас. И доцније, кад год сам стајао пред тешким партијама сећао сам се вашег штапа. Зато ће ми он бити најдража успомена.

Од тог тренутка Боргондијев штап од бамбуса заузео је почасно место међу богатим даровима царева и краљева које је Рубини чувао.

ПРКОСИ...

На Сицилији, испод вулкана Етне, кажу да се налази један стари кестен чије је стабло готово двапут дебље од највећих секвоја у Америци, које се сматрају за највећа и најстарија дрвета у свету. Ако би се узела у обзир само дебљина стабла, а не и висина, онда би овај кестен био највеће дрво. Иначе он је стар неколико хиљада година и обим му је нешто мањи од 20 метара. На њега вековима пада вулкански пепео и дим, па је делимично и нагорео, али још пркоси зубу времена и живи.

Занимљива статистика

Сматра се да површи... темена просечне, одрасле особе, износи око 774 см². На

том „простору" за 70 година израсте око 6.804 — готово седам килограма косе, што је довољно да се испуни један душек средње величине.

Један рекорд

У Европи свакако не постоји ни једна породица са рекордом какав је припао шведској породици Бергрен, настањеној у Шарлотенбургу. Отац Геран, његова жена Брита и њихов син Геста — рођени су 29 фебруара; ове године 29 фебруара родила се и њихова ћерчица. Требало би да рођендан прослављају сваке преступне године. Међутим, они су уобичајили да га сваког 28 фебруара прослављају на „обичан" начин, а сваког 29 приреде велико породично славље.

Пази...

По мишљењу неких стручњака просечни возач аутомобила кад вози сам и добро влада машином, нема напете нерве (види горњи приказ осцилоскопа). Међутим,

ако се у колима налази неко нервозан, ко прича и указује на разне опасности које се могу догодити у току вожње, осцилоскоп даје сасвим другу слику (десно горе) — возач је веома узбуђен.

Прве...

Јединствени рептили који живе само на Новом Зеланду — туатаре (Sphenodon punctatus) први пут су успешно излежене и одгајене у заробљеништву. Раније, ако би се и догодило да се нека излеже никад није живела више од неколико недеља. Услед тога није било могућно систематско проучавање овог чудног створења и сви подаци о њему били су оскудни. Међутим, сада се две туатаре успешно одгајају на Викторија универзитету у Велингтону, под старањем професора зоологије Добина. Ово ретко створење, сродно диносауру, једино је задржало животне форме старе преко сто милиона година.

Мада много личи на гуштера по начину живота и изгледу, туатара припада једној сасвим различитој класи. Уствари, она је једини преживели члан rhynchocephalia, рептила који је живео на земљи много пре човека, заједно са диносаурима, ихтиосаурима, игуанодонима и птеродактилима, изумрлим летећим гмизавцима.

Одрасле туатаре дуге су око 60 сантиметара, а младе, када се тек излегу из округластих жућкастосмеђих јаја као стонотениске лоптице, имају свега пет сантиметара.

Туатаре су ноћне „птице". Преко дана спавају у пећинама или ровинама. Хране се скакавцима, пауцима, мувама и другим инсектима. Почетком зиме губе апетит и повлаче се да би преспавале до пролећа.

Мада се верује да веома дуго живе, то се досад није могло потврдити. Младе туатаре нису опаке, али с времена на време „уштину" већа створења од себе са три реда јаких зуба, од којих су два у горњој и један у доњој вилици.

Сваке године по једном туатаре скидају стару кожу и појављују се у новој светлој, маслинастозеленој са жућкастим тачкама. Нова кожа временом потамни и постане браон боје. Глава им је велика, тело чврсто, а ноге кратке и слабачке. Реп износи око пет осмина њихове укупне дужине, али је врх, веома често, одгрижен.

Туатаре су раније живеле само на северном делу Новог Зеланда, а сада се могу наћи и на неких 16 острваца недалеко од обале Северног Окленда и Залива Изобиља, као и на неколико мањих острва у Куковом Мореузу.

КАКО СУ ПОСТАЛА ИМЕНА

Много острва

У источном делу Тихог Океана леже многа острва: Хавајска, Елис, Феникс, Токелау, Споради (Лајн), Тонга, Самоа, Туамоту и друга. Укупан њихов број би био око 30 хиљада а површина 26 хиљада км². На њима живи око 785 хиљада становника који се баве углавном гајењем шећерне трске, пиринча, кафе, ананаса, риболовом, ловом бисерних шкољки и морских корњача итд. Сва та острва зову се заједничким именом ПОЛИНЕЗИЈА што у преводу са грчког значи „Много острва".

Земља северних људи

Северна приморска област Француске са полуострвом Контантен позната под именом НОРМАНДИЈА захвата пет департмана. Име јој потиче од немачких речи nord — север и Mann — човек, дакле, Нормандија — Земља северних људи (Нормана).

Чело

Најјужнији рт Пелопонеза и целог Балканског Полуострва МАТАПАН добио је име по грчкој речи melopon, која значи чело.

КО СУ БИЛИ ОБЛАЧАРИ

У нашем народу постојала су некада разна веровања и обичаји. Они, највећим делом, вуку своје корене из давних паганских времена. Уколико су се дуже задржавали у појединим нашим крајевима, био је то само знак и одраз непросвећености и заосталости. Али што је народ постајао просветнији и разна веровања су нестајала и губила се.

Данас већ нико не верује више у сатане, виле и вилењаке, вешце и вештице, аждаје и змајеве и све оне друге „невидовне силе", које су се, по мишљењима наших старих, налазиле свуда око људи — у ваздуху, води, на земљи и под њом.

Већ давној прошлости припада веровање да су сремске вештице одржавале састанке на брду Аршању, у Барањи, и да су, при поласку на своје скупове, говориле: „Ни о кладу ни пањ, већ управо у Аршањ". Изгубила се такође и прича о састанцима и гозбама вештаца и вештица на једном огромном старом бресту који се налазио на путу између Товарника и Шида.

Уза сва та веровања постојало је некада још једно: да аждаје летећи испод неба, али само у густим и страшним облацима, „бљују" град, који пада на земљу само у оној ширини колико су широка њихова уста.

На основу овог веровања у аждаје, било је створено некада и једно врло интересантно занимање: „облачари". Они су се „борили" против аждаја и њихових помагача. Чим се почну навлачити црни и градоносни облаци, „облачар" јури у атар и, са уздигнутим штапом или размахујући рукама, трчи лево-десно, напред-натраг, већ према томе како се облаци крећу. Он се „бори" свом снагом, умори се, покисне до голе коже или ознoји. Некада му борба „успе", облаци прећу, али му, најчешће, сав „труд" буде узалудан.

У селу Мирковцима, код Винковаца, например, постојао је „облачар" кога је село плаћало да би га чувао од града. Чим би се лети почели да навлаче црни облаци, он је почињао своју работу. Кад би се облак, услед ветра, разбио или прешао без последица, он је весело улазио у село и говорио: „Њих три навалиле и салдумиле да нас побију, а ја не дај, па не дај. Једва сам их одбио". Кад би други пут облак са олујом поразбацао крстине пшенице по атару и градом побио усеве, облачар се правдао: „Ништа нисам могао. Навалило њих девет. И борих се, борих, неколико сам и одбио, али нисам могао све". Људи су му веровали и жалили га што је покисао и што га је град тукао.

И у селу Липолисту, у Мачви, село је плаћало облачара, а било их је такође и у другим селима.

Облачари су одавно нестали, као што је ишчезло и веровање у аждаје и њихову моћ да „бљују" град на земљу. Технички напредак створио је модерна средства која служе човеку у те сврхе. Некадашње облачаре заменили су специјални „топови" помоћу којих се савремени човек бори против градоносних облака.

Певач и Тосканини

Један млад певач једва намоли Тосканинија да саслуша како ће отпевати неколико песама на Гетеове стихове. Пошто је завршио, младић је тек после дуже почивке зачуо из фотеље глас старог Тосканинија:

— Да, да. Прави Гетеови стихови. Увек ће живети и нико неће моћи да им науди.

Искреност...

Неки млади композитор дође старом Рихарду Штраусу да му покаже своју оркестарску композицију. Штраус нађе да је рад испод сваке критике и без околишења то саопшти почетнику, али му на крају ипак рече:

— Хтео бих да вас нечему посаветујем. О мојој критици немојте да водите много рачуна. Кад сам био почетник, као ви, мени су исто говорили.

ПОВЕСТ ЈЕДНОГ ИЛЕГАЛЦА

Врло сам тешко живео. Полиција је знала ко сам и шта радим — био сам потпуно компромитован. Нарочито је било тешко са преноћиштем. Једном приликом кад већ нисам имао заиста где да се склоним, секретар рејона ме је одвео у један стан у улици Драже Павловића бр. 26.

Ту је становао секретар једне болничке ћелије друг Чупић који тада још није био сумњив. Сада је он, мислим, организациони секретар Обласног комитета Београдске области. Са њим је становала једна другарица која се после повлачења Одреда из Мачве, некако снашла — набавила лажне исправе и ту се настанила.

Код Чупића сам затекао још једног друга који се крио од полиције. Заједно смо у једној малој соби на четвртом спрату спавали нас четворо. Ту смо провели два дана и две ноћи. А треће је већ дошла полиција. Попели смо се лествицама на кров и за собом повукли и њих. Полиција је претресла целу кућу па и стан Чупићев и најзад отворила врата која воде на кров. Нису се пели, а врата су нас мало заклонила и полиција је отишла. Претресли су и суседне куће одакле су нас, да су пажљивије гледали, могли приметити.

Претпостављао сам да ме је полиција опазила кад сам улазио у кућу, али ми је тек касније кад сам сазнао да је секретар II рејона провокатор, постало јасно да је то била клопка коју нам је он припремио.

У сличној ситуацији нашао сам се са још три друга и једном другарицом, када нас је опет он сместио у одаје за централно грејање испод једне клинике. Овде смо провели пет-шест дана и ко зна како би се свршило да нисмо били принуђени и ово склониште да напустимо, изненада, усред дана. Био је ухапшен радник који нас је доле чувао. На то нас је упозорила другарица — секретар ћелије те клинике. Неким споредним ходницима ушли смо у зграду, а одатле изишли по један на улицу. У секретара II рејона тада нисам сумњао и био сам чак уверен да сам добро заклоњен.

Дуго сам се крио на Теразијама број 14 код једног мог земљака кројача. Спавао сам у његовој радионици, у мезанину. Ујутру би он дошао мало раније и пустио ме пре него што стигну његови радници.

Марта месеца, једне недеље изјутра, кад је дошао да ме пусти кројач је држао у рукама „Ново време". Сав побледео он ми је рекао:

— Видиш ли шта је ово? Бежи из Београда.

У новинама су биле објављене слике похапшених. И моја слика под којом је стајало име и партиска функција и да сам у бекству.

Рекао сам му да не могу одмах да одем и замолио га да ме пусти још ту ноћ, јер немам где. Обећао је да ће то учинити. Али, увече није дошао на заказано место. Пошто сам то предосећао, још у току дана отишао сам до моја друга два познаника, који су водили крзнарску радњу једног мајстора недавно пребеглог у партизане. Из новина су били већ сазнали о мени, али су ми одговорили:

— Дођи ти само, унећемо секиру! Ако дођу — ударићемо, па ком обојици ком опанци.

То је била радња у Чика Љубиној улици. Позади се налазила једна мала радионица где смо спавали.

Дуго сам се крио са још једним секретаром ћелије који је такође бежао од полиције код две наше познанице, текстилне раднице које су становале на Мирјевском путу. Сматрали смо да је ово место сигурно, другарице поуздане, а усто се из њиховог стана кроз прозор могло скочити у башту суседне зграде која је излазила на другу улицу и одатле отићи према Звездари. Међутим, једног дана другарице су нам саопштиле да им је газда отказао стан, јер је приметио да се код њих склањају неки сумњиви људи.

Са секретаром партиске јединице ложионице Београд спавао сам неколико ноћи у празним вагонима који су тамо стајали у резерви. Ово је било врло ризично, јер су сваког часа вагони могли да буду убачени у композицију и ми бисмо били или откривени или одвезени ко зна где.

Најзад, кад смо сакупили и повезали преостало чланство ја сам саопштио везе са организацијама једном другу.

После предаје дужности чекао сам да одем у један одред у Србији, али партија није могла да ме тамо упути јер у то време није било никаквих веза. Како сам дознао за формирање одреда у Срему предложио сам да пођем тамо. Али са овим није ишло тако лако. Требало је прећи у Земун а одатле у Фрушку Гору. Спремио сам се да са пропусницом, уз лажну легитимацију, кренем. Био сам и на Савском пристаништу али ми се није учинила згодна ситуација па сам одустао. После недељу дана проведених још у Београду нисам могао више опстати: сваког часа претила је опасност да паднем непријатељу у руке. Поново сам се спремио и успешно прешао у Земун, одатле возом до Бешке, даље колима и пешице до Ирига док нисам стигао у одред. Пропусницу за Земун ми је на лажну личну карту издао један симпатизер, а онда сам ту добио другу од другарице Божић, која ју је набавила преко неког свог познаника у Земуну.

СЛИКАР НИЈЕ БУКЕТ

При крају живота великог француског сликара Реноара посетио је неки познаник. У разговору, кад га је сликар запитао за мишљење о последњим својим платнима, овај непромишљено рече:

— Добра су, али једнолична.

— То не треба да те чуди, — одговори Реноар. — Сликар не може да буде много разноврстан, јер он није букет већ само један једини цвет.

Све је релативно

Кад је композитору Шарлу Гуноу било 40 година, запитао га је један пријатељ:

— Колико би година требало да има Фауст у првом чину?

— То је бар једноставно, — одговорио је композитор. Треба да има 60 година, као сваки старац.

Двадесет година касније, кад се његова опера поново стављала на сцену, запитали су шездестогодишњег Гуноа исто, а он је, не сећајући се ранијег одговора, рекао:

— Фауст треба да буде стар човек. Значи 80 година.

Стрпљење

Лисјен Гитри, док је био директор једног париског позоришта, имао је увек спреман изговор да се спасе читања туђег позоришног дела. Једног дана, данас познати писац Бернстен рече Гитрију:

— Желим да вам нешто кажем о једном комаду.

— Драги мој, имам позоришних комада за три године.

— Жртвујте ми пет минута. То је мој комад, и врло је добар.

— Верујем, — одговори Гитри, — али моћи ћу да се са вама сагласим тек кроз три године.

Ново откривена земља

Велико острво на североисточној обали Северне Америке ЊУФАУНДЛЕНД захвата површину од 111 хиљада км² и има око 360.000 становника, који живе од риболова, рада у шумској индустрији, фабрикама хартије и у рудницима. Око острва су велики плићаци познати као најбогатија риболовна подручја. Назив острва је енглески: New-found-land а у преводу значи Ново откривена земља.

Река

Једна од највећих и водом најбогатијих река Јужне Америке ОРИНОКО дугачка је око 2.500 км, широка 1—1,5 км а местимице дубока до 120 м. Пловна је 1500 км. Преко реке Касикијаре спојена је са притоком Амазона — Рио Негром. Ушће Ориноке открила је експедиција Алонса де Охедија и Америга Веспучија. Име реке први је забележио Шпанац Диего де Ордас 1531 године. У преводу са индијанског Ориноко значи „Река".

ПЛАЋЕН ДУГ

Из сна га је тргла снажна тутњава која је допирала однекуд из мрака. Кревет у коме је лежао па и зидови собе иако их није видео почели су да дрхте.

Онако бунован, у првом тренутку није могао да се снађе. Усправивши се у кревету пружио је прво руку да дохвати оружје.

„Да ли то Немци поново покушавају да продру? — питао се. Или је то тутњава појачана канонадом и котрљањем тенкова?“ Учинило му се да је чуо чак гласове другова како га дозивају.

А онда полако поче да му се разбистрава у глави. Рат је био већ завршен и поред његовог кревета није се налазио више митраљез већ кофер са којим је јутрос допутовао аутобусом у малу холандску варошицу.

Па ипак, на овом истом месту, у сада мирном сеоцу, пре три године онај ружан „сан“ био је истина. Његова јединица, или боље рећи двадесетак људи који су преостали од падобранског вода, очајнички су бранили главнину која се учврстила нешто источније од места. Од камена до камена, с прозора на прозор, преко кровова, водила се крвава битка са немачким војницима који као да су извирали из земље. Тукли су их свим што им је стајало на располагању. Оно мало грађана одавно је побегло из сеоцета или се посакривало дубоко у подруме. Са снагама у Арнхему и око њега нису имали никакве везе. Били су препуштени сами себи.

Другог дана у зору брањена је једна кућа на самом тргу. Он и један пегави Ирац спречавали су да се Немци пребаце преко трга и тако им приђу са бока. У тренуцима кад нису пуцали из митраљеза, чије се ждрело усијавало до црвенила, забијали су главе са шлемовима међу цигле и чекали да престане паљба неког немачког „шарца“ са крова оближње куће.

У подруму је било још петоро савезничких падобранаца. Више се није могло издржати на овом положају. Требало је да се пробије зид у подруму и пође даље низ улицу.

Испалио је још неколико рафала насумце у правцу Немаца да би их задржао на отстојању, а онда су обојица потрчали да се придруже осталима. У тренутку када су пролазили поред терасе која је водила са крова суседне зграде до степеништа учинило му се да чује неки танак гласић.

Окренуо се и спазио четири Немца како избезумљено трче чврсто држећи стегнуте своје шмајсере спремни да сваког тренутка отворе ватру. Не размишљајући много усмерио је свој полутешки митраљез ка зеленим униформама и притиснуо обарач. Тешко оружје као помахнитало је почело да се трза у његовим рукама. Од експлозије га је засуо малтер са таванице. Дим је штипао очи. Све је заћутало. Настао је прави мук. Немци су лежали мртви али је био мртав и његов друг Ирац. Између њега и Немаца, на земљи је лежала једна мала прилика у плавој хаљиници са чудно испруженим ручицама које су још стезале малу лутку од крпа.

Није могао да схвати одакле се створила девојчица која га је позвала баш у тренутку када су Немци успели да се попну на терасу. Није је ни видео када је почео да пуца на њих. Све се одиграло исувише брзо. Читава два дана једва да су видели и неког одраслог цивила. Она му је спасла живот, свакако сасвим случајно, а он је пресекао њен живот митраљеским рафалом. Затворио је очи док га је кидао вапај: „Зашто, зашто...“

Успео је да се спасе из неуспелог десанта код Арнхема. Рат је завршен и успомене су почеле да бледе. Све осим оног страшног јутра. Сећање се јављало одједном: негде на улици или га је трзало из сна. Дете у плавој хаљиници са лутком живело је у њему.

Тутњава се ближила. Био је сада већ потпуно будан. Шта је то могло бити? Пипајући је отишао до прозора кроз који је допирало нешто мало светлости. Као да се котрљало нешто огромно. Свуда низ улицу трчао је свет. При слабој светлости фењера назирао је силуете које су гурале нека колица и чула се само једна једина реч: „Брана... брана...“

На брзину се обукао и сишао. Све је било празно. У општој паници која је настала после прве вести да је велика брана северно од града прсла, заборавили су и да га пробуде иако је био једини гост у хотелу који је иначе обично остајао увек празан.

Холанђани су одмах после рата углавном поправили већину брана које су за време рата разрушене. Али како су то били обимни радови коришћена су врло провизорна средства да би се доцније солидније доградиле. У овом случају нагли прираштај воде извршио је сувише велики притисак на зидове једне од тако привремено оправљених брана и она је попустила. Огромна количина воде сручила се на околна поља и два или три усамљена села.

Људи су у паници хрлили некуд у други део града који је био на малој узвишици. Према општем узбуђењу изгледало је да прети велика опасност. Услед поплаве настрадала је и централа и настао општи прекид струје тако да се није видео ни прст пред оком.

Није знао колико је трчао улицом помажући успут старима да се некако избаве. И онда је дошао главни удар. Брана је коначно сасвим попустила и огромна количина воде се сјурила на село и његове улице.

Сада више није могло бити оклевања. Појурио је ка највишој згради у близини. На пола пута наједном му се учини да кроз тутњаву воде јасно чује плач детета. Није просто могао да поверује.

Уоколо више није било никог. Цео свет се већ склонио. Вода је надирала брзо и он је знао да ће за који тренутак нарасти преко висине човека. Али се ипак ни за трен није предомишљао. Колико су га ноге носиле које је с муком дизао из ледене воде високе већ до чланака он потрча ка месту одакле се чуо плач.

Угледао је дете на врху једног малог степеништа. Унезверено је гледало у црну масу воде која је расла. Ко зна како је оно овде заборављено у општој гужви. Али било је изгубљено ако га остави само.

Кућа на чијем је степеништу нашао дете била је нижа од оних на другом крају улице које су пружале више наде да ће остати изнад нивоа воде. Али он није размишљао. Зграбио је дете са степеника, стегао га на груди, улетео у кућу и потрчао уз друго степениште. Неком чудном игром случаја пружила му се могућност да спасе ово мало биће. Исто онако изненада као оног ратног дана један гласић га је позвао.

Сада се већ цела кућа љуљала под ударима огромне масе воде која је напунила улице и пела се уз зидове. Осећао је некакву натчовечанску снагу и самопоуздање. Овог пута неће обманути. Морао је да спасе дете.

На врху степеница нашао се у уском ходнику на чијој је таваници уз светлост свог упаљача, угледао четвртасти отвор, вероватно за таван. Мозак му је радио као сат. Пронашао је у једној од соба сто, поставио на њега столицу и вешто се заједно са дететом, које је престало да плаче, узверао. Отворио је поклопац и попео на таван са дететом у наручју. Како је вода још расла он проби цреп и изиђе на кров.

Уместо малог места пружало се „море“ из кога су само ту и тамо штрчале силуете виших зграда. Али одједном је постало тихо. Вода је достигавши ниво престала да расте. Били су спасени. Остајало је само да сачекају помоћ.

Док је руком миловао косу детета које му је нешто неразумљиво говорило на холандском осећао је да никада у животу није био тако срећан.

НИЈЕ ЗНАО

Велике кости које је Кортез својевремено нашао у Мексику и послао их у Шпанију уз напомену да су то кости некадањих џиновских људи сада се сматрају фосилима преисториских животиња. Таква створења била су тада непозната у Европи, која је била склона да прими за готово све што долази из чудне Америке која је тек била откривена.

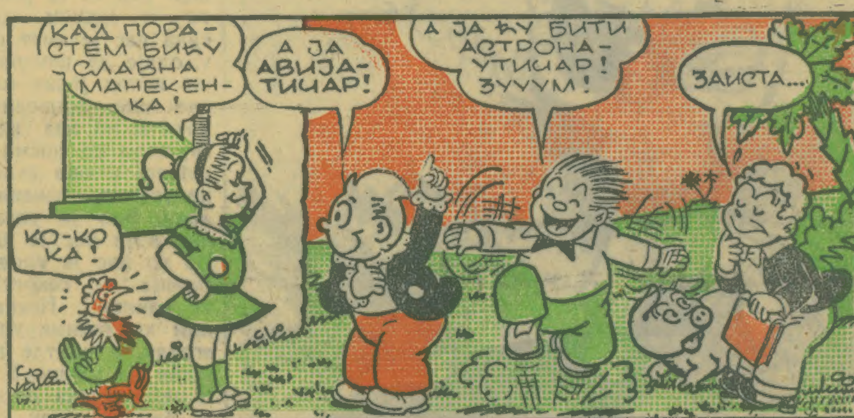
Лафинголо!

Познати професор медицинског факултета у Паризу Тарно, највише је мрзео кад га неки пацијент заустави у ходнику болнице да би га запитао за савет. Једног дана пресрела га је на дворишту факултета једна позната Парижанка и, мислећи да је њој све дозвољено, запитала га је:

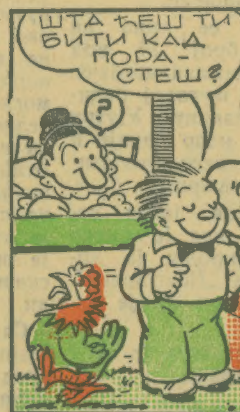
— Реците ми, професоре, шта радите кад имате јаку кијавицу.

— Госпођо, — одговорио је професор срдито, — кад имам јаку кијавицу ја некипут кијам, а некипут кашљем!

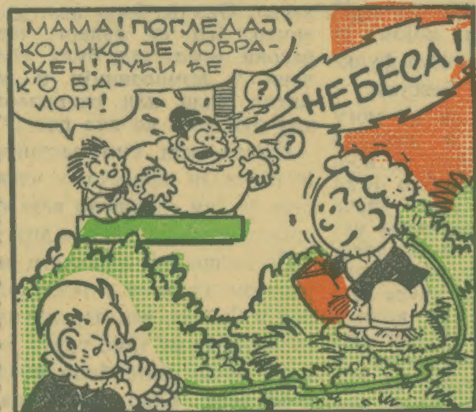

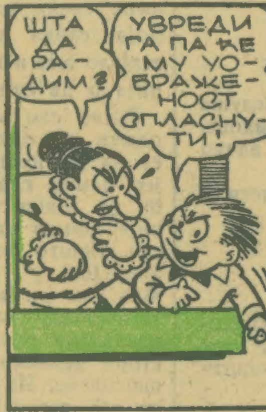

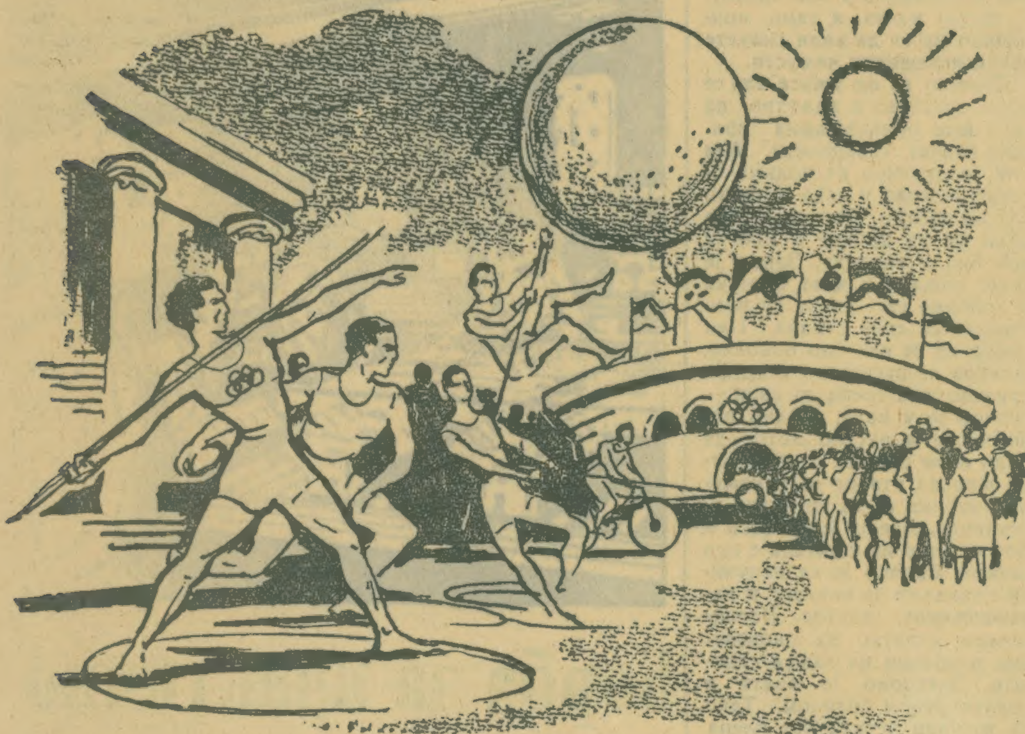

УОЧИ ОЛИМПИЈАДЕ У РИМУ

Од 25 августа до 11 септембра ове године одржаће се 17 олимписке игре и Рим се припрема да оне буду свечаније но иједне до сада. За ову олимпијаду, например, сагражен је потпуно нов аеродром усред лепог парка на јужном делу града. Замишљен је као пехар од бетона који је отворен према небу. Ту је зграда са 14 телефонских кабина које су у непосредној вези са европским метрополама. Дворана за рад извештача је велика као станична чекаоница а стаза од 400 мет. у виду прстена право је ремекдело. Инжењер је прво хтео да је поплоча абоносовим дрветом, а потом је нашао нешто скупље: специјално дрво дусие, из Камеруна, отпорно као камен, али мекано и еластично за вожњу бициклом, на које немају никаквог дејства сунце, киша или мраз.

Од оног дана кад је Рим почео да организује олимписке игре, град је захватила грађевинска грозница и будак је постао главни алат. Потпуно су преуређена два форума, изграђен је нов стадион и десет игралишта за фудбал, рагби и атлетику, затим један аеродром и две палате спортова.

Прва дебела и црна црта на огромном календару Италијанског олимписког националног комитета превучена је преко четвртка 25 јула ове године. Тога дана стижу први страни атлетичари из целог света. Они ће ту остати 30 дана до почетка такмичења да би се навикли на римско поднебље.

За 7.500 атлетичара, који ће се такмичити 18 дана, подигнуто је село на Кампо Париоли, два километра од Форо Италико. Село има своју пошту, банку, своје трговине и ресторане од којих ће најмањи моћи да храни 660 особа одједном. У свакој соби за спортисте постоји фрижидер, електрични бријач и радиоапарат. За Индонежане, например, предвиђени су тврђи душеци, за Енглезе пунији јастуци. За сваку нацију предвиђено је да се осећа што угодније. Ишло се до невероватних детаља. Например, да би римско сунце што мање сметало атлетичарима, за падину Монте Марио прикачиће се велики балон који ће да баца сенку на новоподигнуто село и кретаће се у току дана према сунчевој путањи.

У општој грозници изградње и предвиђања нису изостала ни осигуравајућа друштва. Она нуде сваком такмичару и новинару осигурање на живот у висини милион лира. Два највећа италијанска предузећа за производњу скутера ставила су на располагање спортистима и новинарима велики број моторних возила који ће их превозити од места становања до игралишта и обратно.

Све се већ до најмањих појединости унапред зна. Метеоролошка станица италијанске авијације у Риму-Урби објавила је своје карте из којих се види да ће највиша температура бити 25 августа: у хладу 33 степена, а најнижа 9 септембра (12 степени).

У Италијанском националном олимписком комитету запослено је око хиљаду службеника. Од 1387 кандидата са универзитета, изабрано је њих 50 за спикере јер говоре више језика.

Већ почетком априла у Риму није било ниједног слободног места за коњске трке у току Олимпијаде, ниједна непродата карта за финале бокс меча. На касама је пало преко милијарду и 500 милиона лира, више но што износи укупан приход олимписких игара у Мелбурну. Међутим, према италијанском извору, 17 олимписке игре коштаће Италију око 4 милијарде лира. Захваљујући повољним уговорима који су потписани са телевизиским станицама 58 држава, приходи ће превазићи расходе и тако ће, вероватно, игре у Риму прве показати суфицит.

Улазнице за олимпијаду у Риму продају се у свим већим местима света: у Москви, Паризу, Лондону, Њујорку. Рачуна се да ће од 25 августа до 11 септембра ове године сваког дана присуствовати разним такмичењима по 250.000 гледалаца од којих ће 150.000 бити странци.

Да би се прихватио сав тај свет, нови аеродром ће примати свака два минута по један авион. Пошто се олимпијада одржава у време годишњег одмора, смештај путника претставља један од највећих проблема. Засад се располаже са 37.000 постеља у римским хотелима, 20.000 у разним школама, 20.000 у околини Рима и 30.000 постеља ставила су на располагање приватна лица. Спољни изглед већег дела Рима у новом је руху. Зграде се крече, трговине боје своје излоге и продужавају тезге. Статистичари предвиђају да ће овогодишњи „спортски туристи" оставити у Италији око 15 милијарди лира.

Када Олимпијада буде завршена у олимписком селу ће се настанити 1.500 породица државних службеника.

У СВЕТУ ПРОНАЛАЗАКА

ПРИЧА О ВРЕМЕНУ

Одредити колико је сати, али тачно а јевтино, била је од давнина човекова жеља. Амерички трговац Роберт Ингерсол остварио је то крајем 19 века — почео да се бави продајом сатова и то џепних. Купити сат није више била немогућна ствар. Зато је он добио надимак „човек који је у свачији џеп ставио часовник".

Са развитком цивилизације мерење времена постајало је све потребније. У низу напора да се то постигне, камен темељац је био штап, односно његова сенка, која је доподне краћала, у подне била најкраћа, а после све дужа. Усавршавање овог проналска почело је стављањем камена дуж сенке, који је означавао нешто „тачније време".

У прастара времена примитивни човек је знао да је: од рађања до заласка сунца —дан, али и то да се његова дужина мења. Он није знао а није ни имао потребе да мери време. Подела на сате, минуте и секунде била је излишна. Полазио је на спавање чим падне мрак, а када би свануло кретао је у лов да себи обезбеди храну.

Негде око 1.200 године пре наше ере, Вавилонци су поделили дан на „сате", што је довело до сунчаног часовника. Међутим, пошто је он био неупотребљив ноћу и дању када је облачно, човек је наставио да трага даље. Конац са чворовима на одређеним размацима стављан је као фитиљ у свеће, који када би догоревао од чвора до чвора „казивао би време".

(Наставиће се)

ТРЕНУТАК СА ПЕРЛ БАК

Када је ушла у собу где су је чекали новинари и фоторепортери Перл Бак је била мирна. Нису јој сметали блиц-апарати јер је већ годинама навикла на разне претставе у радиостаницама, телевизиским центрима и на интервјуе. А то јој је неопходно када је у питању реклама неке од њених књига.

Марија Жан Вил, новинар из Париза прича после овог пријема:

— Перл Бак ми је личила на слику коју сам себи већ створила читајући њене књиге. Лепо и правилно лице, плаве очи које понирy у очи саговорника, нежан и пријатан осмех, говоре довољно и о самој списатељки и њеним јунакињама.

— Волети ваше књиге, то значи волети вас лично, госпођо, јер имате нечег блиског са личностима из ваших романа, — казала је новинарка књижевници приликом поздрава.

Перл Бак се на ове речи осмехнула:

— Истина је да имам сличности са неким мојим личностима: са мојим оцем, нарочито са мајком. Али и са другим, измишљеним лицима којима сам увек била наклоњена.

Године 1938 добила је Нобелову награду. Према томе, због тиража својих књига који достижу милионске цифре, она нема никаквих проблема, и може врло угодно да живи јер је материјално обезбеђена.

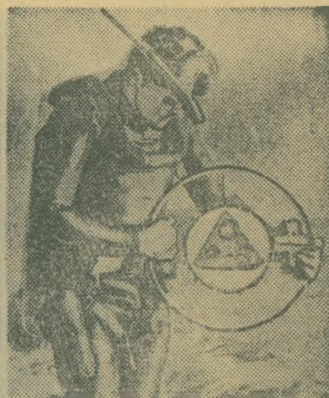
Рођена 1892 године у Хилсбороу у Вирџинији, Перл Бак је имала три месеца када су се њен отац Синденштрихен и мајка Каролина Конфорт вратили у Кину, где им је од шесторо деце остало само двоје живих. Живели су у Шинкјангу на Јангцеу у кинеској четврти, а не у повлашћеном међународном делу где стрше виле и палате. Свако јутро добијала је поуке од своје мајке, а по подне јој је један кинески професор држао часове. Слободно време проводила је у игри са „жутом" децом.

Перл Бак је завршила школу у једном интернату у Шангају а универзитет у Вирџинији где је била запажена као једна од најбољих ђака. За време тешке болести њене мајке вратила се у Кину. Убрзо после тога се удала за мисионара Бјука, и тако остала дуго година везана за ову земљу.

Предавала је литературу у Нанкингу и писала у „Кинеској земљи" листу са милионским тиражом. На свом првом роману „Западни ветар, источни ветар" радила је у исто време кад се спремала за други испит на универзитету. Тек 1934 године Перл Бак се дефинитивно враћа у Америку, дакле после четрдесет година проведених у Кини коју је волела више од своје земље.

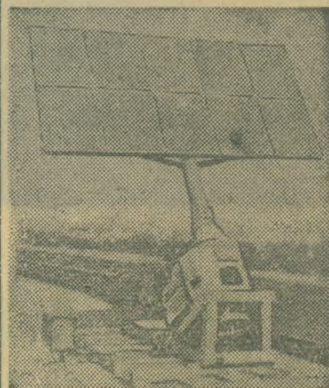
Велико имање које је Перл Бак раније купила у Америци, одмах по доласку је назвала „Перказија". Ту је створила топао дом. У њеној кући живи тиха Каниса, дете рођено у Кини, које није никад порасло, јер мада лепа и здрава девојчица никад није излечена од инфантилизма. Живот овог детета Перл Бак је описала у својој књизи „Дете које никад није порасло".

Судбина овог детета је поколебала и хармонију породице Бјук, па је дошло до развода. Али то је код списатељке изазвало огромну жељу да помогне многој деци. Зато је прво усвојила три дечака, а затим четири девојчице. Сва ова деца воле Перл Бак као да им је рођена мајка.

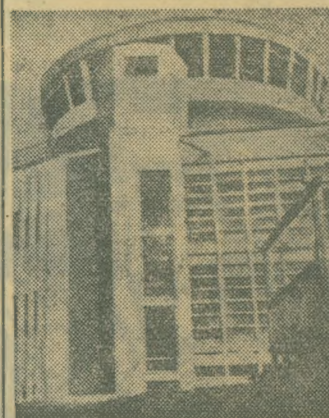
ПОДВОДНИ ДЕТЕКТОР ЗА МЕТАЛЕ

Гњурци-истраживачи руда и ловци на подводно благо биће одушевљени новим детектором који открива гвожђе, бакар, челик, алуминијум, злато и сребро у слаткој и сланој води и то кроз блато, песак, камење или дрво. Гњурац држећи испред себе детектор, може да плива али за то време и да посматра скалу која означава врсту руде. Пластични диск је јак и може се са њим ронити до 33 м дубине.

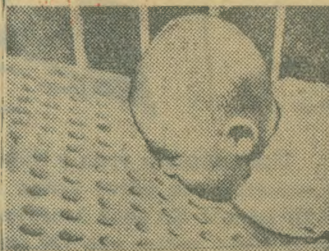
ПИТКА ВОДА ИЗ МОРА

Инструмент који ради искључиво помоћу сунчеве енергије на принципу јонизације може за један сат да претвори 3 галона морске воде у питку. Слана вода пролази између многих електрода на којима се издвајају натријум и хлор јони. Они на електродама стварају наслаге које се касније могу одбацити. Уз помоћ 7.800 силиконских сунчаних ћелија овај генератор претвара светлост у електричну енергију. Укључивањем различитог броја ћелија може се добити и струја различите јачине.

ХОТЕЛ КОЈИ СЕ ОКРЕЋЕ

Гости који отседну у једној од осам соба на врху Кан Иши хотела у Јапану могу, за један сат, да уживају у исто време у лепотама планина и Пацифичке обале. Јер за један час горњи спрат, покретан мотором од 7,5 коњских снага и постављен на шинама, направи пун круг.

ДА СЕ БЕБА НЕ УГУШИ

Чести су случајеви да се бебе које спавају на великом пернатом јастуку угуше кад се окрену и у њега загњуре нос. Зато је једна енглеска фирма почела да производи избушена узглавља која се прекравају тканином што пропушта ваздух и лако се пере.

У ПОЛА НОЋИ...

Једног мартовског вечера пољски лекар, доктор Колацковски, враћао се аутомобилом кући из зимског туристичког центра Шавница у Карпатима.

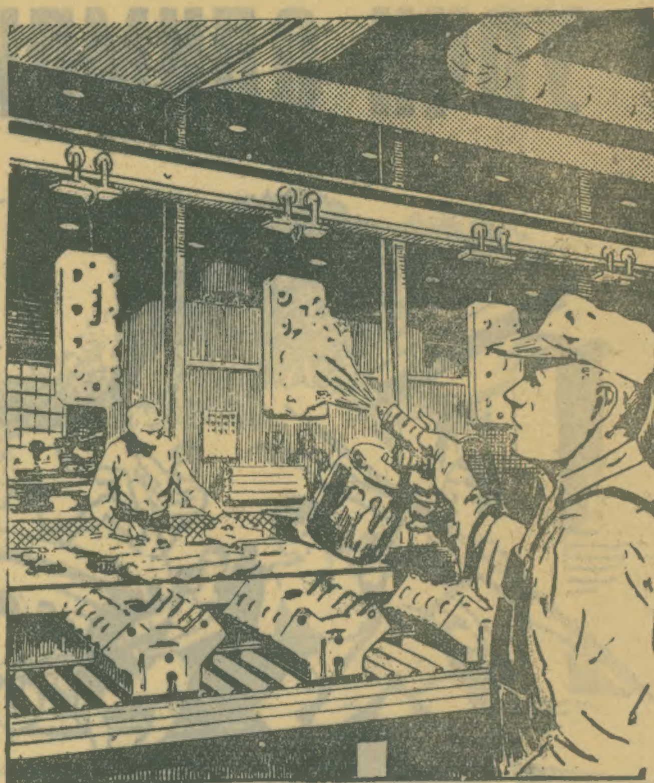
У том планинском крају вијугаве серпентине пролазе дивљим пределима на висини од преко 1.000 метара. Стврднут снег био је гладак као стакло и чврст као бетон. Мотор је наједном, неочекивано, престао да ради и кола су стала. Било је прошло пола ноћи. Уморан, јер је у удаљеном селу помогао једној младој жени да се породи, лекар се сетио сада да је заборавио да купи бензин.

У колима је срећом имао канту са десетак литара резерве. Изишао је из кола и усуо бензин у резервоар. У том тренутку његов двогодишњи боксер Боб који је дремао на задњем седишту искочио је из кола и бацио се пред господареве ноге. Лекар га је прекорео строгим гласом и наредио му да се одмах врати у ауто. Боб је наћулио уши али се није макао с места. Укочено упртог погледа ка шуми, спреман за скок, љутито је режао. И лекар је погледао у том правцу. У густој магли, и тами, причинило му се да види силуете звери искежених чељусти.

Стресао се од ужаса али се брзо прибрао и naљутио на себе што привиђањима придаје значај стварности. Али док се окренуо ка колима осетио је удар у леђа и топао дах за вратом. Није имао времена ни да крикне а Боб је већ био у ваздуху. Зарио је своје очњаке у врат курјака и оборио га. Звери су пристизале са свих страна. Цео чопор их је већ био опколио. Доктор се расвестио и одмах схватио шта треба да ради — скочио је у кола, упалио рефлекторе и пустио мотор да ради свом снагом. У сноповима фарова утваре са искеженим зубима су за тренутак устукнуле. Лекар је звизнуо и Боб се отео из коштаца с курјацима. Скочио је на папучицу одакле га је крвавог и израњављеног, доктор Колацковски ухватио за оковратник и убацио на задње седиште. Затворио је врата и кренуо пуном брзином. Тако су курјаци остали без плена

Када је стигао у Шавницу лекар је све испричао заплашеним укућанима и завршио:

— Без Боба бих био печен. А када само помислим да сам га грдио када је искочио из аутомобила — да ми спасе живот!

Борба за практично

Стручњаци су пронашли да се у производњи на принципу бескрајног платна доста времена изгуби зато што су неки делови веома слични један другом па радници не узму прави део приликом склапања целине. Сматра се да би била корисна идеја једног професора универзитета државе Илиноис, који предлаже да се делови обоје различитим бојама како би се одмах приметили, што би онемогућило сваку забуну.

Рудник под морем

Неки рудници угља у Новој Шкотској протежу се више километара од обале испод мора — од 4.828 метара до 6.437 метара. Од вода Атлантског Океана рударе у руднику деле стене дебеле око 120 метара.

Младост

У врту наше куће, прича Ернест Хемингвеј, била је једна повећа гомила шљунка. Мајка је желела да је мој брат и ја некако уклонимо. Обећала нам је чак и награду, али ипак то нисмо учинили. Једног дана она нам је досковчила: на суседном празном плацу поставила је мету. Тако је за свега осам дана шљунак нестао из наше баште.

WALT DISNEY — ТРЕЋИ НА ПЛАНИНИ

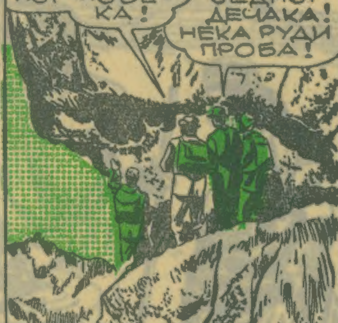

Да ли знате?

Цела фамилија на бициклима

У металну корпу причвршћену између два обична бицикла са повезаним управљачима, могу да стану два малишана и доста пртљага. Ово превозно средство направљено је у Немачкој и може да се користи за краће излете.

ПРВА ХИДРАУЛИЧНА ГЛОДАЛИЦА

Лабораторија за физику Совјетске академије наука израдила је прву хидрауличну глодалицу која пробија лаке метале снагом од 10.000 атмосфера. За кратко време биће израђене хидрауличне глодалице много веће снаге које ће још брже и много прецизније да обављају посао на разним врстама челика.

У спомен...

Мала јужноиталијанска варош Кастеланета имаће у свом центру споменик посвећен Рудолфу Валентину, најчувенијем и најомиљенијем глумцу немог филма, који је умро у Америци 1926 године. Рођен 1895 године у Кастеланети као син ветеринара, добио је име — Родолфо Пиетро Филиберто Гуљелми, а име Валентино узео је у Холивуду, где се брзо прославио као филмски глумац.. Из Америке је дошао само једном да посети своје родно место, али кроз варош је прошао у луксузном аутомобилу и нико га није познао. То га је веома заболело, те је одмах отпутовао натраг у Америку и никад се више није вратио у Кастеланету.

Ракета са чврстим горивом

У Сједињеним Америчким Државама врше се пробе са ракетом у којој се налази чврсто гориво. Шест узастопних проба завршено је са успехом а при последњем опиту ракета се попела чак до 1.450 километара.

Највећи носач авиона

Највећи носач авиона на свету, који ће истовремено бити и први такав брод на атомски погон, поринуће се у море јула ове године у луци Њупорт Њус, у држави Вирџинији. Дуг 326 метара, тежак 85.000 тона, он има 8 атомских реактора, 4 дизалице а посаду ће сачињавати 3.500 људи.

Путеви поплочани угљем

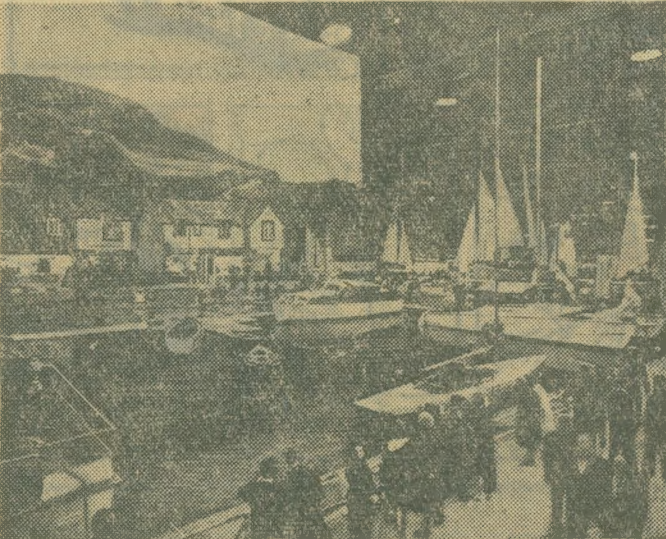
Недавно су амерички инжењери први пут поплочали један пут угљем уместо бетоном. Пошто се ова сировина показала као боља од бетона, јер не пуца, а подноси 30 пута веће оптерећење, на Американце су се угледали и немачки инжењери. За један километар међународног друма уобичајене ширине потребно је 1.400 тона угља.

СТАРОСТ СУНЧЕВОГ СИСТЕМА

Разни методи мерења старости сунчевог система доводили су до различитих резултата, али се сви углавном слажу да је он стар око 5 милијарди година. Последње мерење извршио је професор универзитета у Калифорнији, доктор Џонс Рејнолдс, помоћу анализе ретког плина у једном метеору који је пао у Северној Дакоти пре 40 година. Доктор Рејнолдс је закључио да се метеорит образовао 350 милиона година после елемената нашег сунчаног система. По њему, метеорит из Северне Дакоте стар је 4.600 година, а наш сунчани систем 4.950 милиона година.

Земља — Сунце — Земља

Из америчког часописа „Наука" сазнајемо да су априла прошле године три америчка научника успела да први пут успоставе радарску везу са површином Сунца. Успели су да приме одјек радарских таласа које су сами упутили. Због велике удаљености одјек је био врло слаб. Док је почетни импулс износио 40.000 вати, талас који се вратио имао је мању снагу од једног вата. Научници у Западној Европи се питају, зашто су Американци пуну годину дана држали у тајности резултат овог опита.

СЕЛО У ГРАДУ

На слици је приморско село са кућама и радњама у луци где су усидрене јахте, моторни чамци и други пловни објекти. Ово село се налази у срцу Лондона и главна је атракција сајма спортова на води. На сајму су изложени чамци, једрилице, разни бродски мотори и друга бродска опрема. Сматра се да је ово највећи сајам ове врсте.

ИЗ ДВЕ ЕПОХЕ...

После двомесечног ископавања у централној Сахари, једна археолошка група наишла је на остатке оруђа из две сасвим различите епохе. Једна оруђа припадају квартеру, и на њима се једва препознаје да је камен некад био углачан, друга су украсни предмети из млађег каменог доба. Између ова два раздобља налази се читавих 50.000 година што доказује да за све то време централна Сахара није била пустиња као што је данас.

Сићушни радио НА УХУ

Овим малим транзисторским радиоапаратом, произведеним у Немачкој, може се ухватити без антене програм радиостаница удаљених до 22 километра. Батерија траје 150 часова, а радио се може подесити и на разне таласне дужине. Овакав радиоапарат биће користан нарочито полицајцима који, док патролирају, могу да примају и потребна наређења.

Ситно али занимљиво

Интернационална изложба „XXI века" одржаће се у Ситлу у Америци 1962 године. На површини од 30 хектара, излагаће 84 земље последња достигнућа науке.

★

Према мишљењу токиског лекара Покуро Сухаре, захваљујући новој дроги названој „Габоб" епилепсија која је загорчавала живот неким људима биће побеђена у 100 отсто случајева.

★

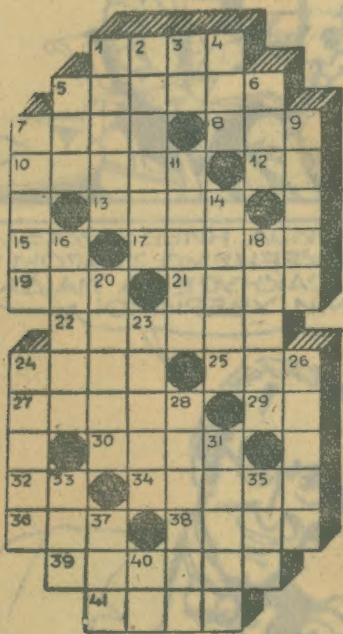
Веома уређена школска библиотека биће ускоро отворена у Панами. Налазиће се у кварту коме припада пет школа. Ученици ће из ње позајмљивати књиге које ће читати у разреду или код куће. Али поред ових уобичајених услуга, у оквиру ове библиотеке ће се развити и нова врста рада, јер она располаже и аудио-визуелним материјалом: грамофонским плочама, пројекционим апаратима и филмовима. Уз тумачење учитеља организоваће се концерти, изложбе, конкурси. Биће отворен и читалачки клуб како за ученике тако и за одрасле.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Водоравно: 1) држава у Африци; 6) врста зачина; 7) борна кола; 8) језеро у Северној Америци; 10) острво у Јегејском Мору; 12) елидирана свеза; 13) стари становници Америке; 15) хемиски знак за молибден; 17) страно мушко име; 19) престоница старе Арголиде; 21) мушко име; 22) бицикл који возе двоје; 24) досетка; 25) бугарска новчана јединица; 27) завијутак; 29) показна заменица; 30) врста колача; 32) слово латинице; 34) папкар из Јужне Америке и Индије; 36) бодеж, кама; 38) део вароши (ар); 39) речна риба (множ.); 41) италијански сликар, претставник Барока (1575—1642).

Усправно: 1) бивши вођ покрета за слободу и самосталност Индије; 2) италијанска лука на Јадранском Мору; 3) хемиски знак за никл; 4) свеза; 5) копрена; 6) мера за површину (множ.); 7) страх пред јавни наступ; 9) страно женско име; 11) климатско место у Горском Котару; 14) кишобран; 16) друг у неком послу; 18) муслиманско мушко име; 20) оснивач „Америчког института за испитивање јавног мишљења"; 23) украс, драгуљ; 24) пољски композитор; 26) огањ; 28) козачки заповедник; 31) индијанско племе; 33) удар; 35) свеза; 37) жеравица; 40) нота.

...ЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Вод... но: 1) Олимп; 5) ороз; 6) аћ; 8) осам; 10) ум; ... ако; 13) криза; 15) за; 16) кремен; 17) Арг; 19) Клепа; 20) Даг; 22) али; 23) сајам; 5) Ава; 27) авалит; 28) ер; 29) Милер; 30) врт; 31) ач; 32) „Леда"; 33) од; 35) Бали; 36) аванс.

Усправно: 1) орао; 2) лом; 3) из; 4) па; 5) Оскар Давичо; 7) Ђузепе Верди; 8) оаза; 9) Врела; 11) мана; 13) Крк; 14) имела; 18) гајал; 21) галеб; 23) сама; 24) мир; 26) Арта; 30) Велс; 32) лан; 34) да; 35) ба.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Оптуженичка столица

Онај учесник у игри који вођи игре шапне најнижи број мора да заузме место на „оптуженичкој столици". Вођа игре истовремено је и судија коме играчи предају листиће хартије на којима су написали чиме терете оптуженога. Тако га, например, један оптужује да је често непажљив на часу, други му пребацује да се прво игра а тек увече пише своје задатке, трећи му замера што је у играма груб према својим другарицама итд. Све те „замерке" судија прочита наглас, а „оптужени" тада погађа који га је од играча оптужио за поједине преступе. Ако му то успе макар у једном јединем случају, играч чије је име погодио заузима његово место на „оптуженичкој столици".

Загонетне оцене

После испита, упита професора један одличан ђак како су прошли његови другови Воја, Пера, Сима, Ђока и Јова.

Професор одговори:

— Воја је добио слабију оцену од Пере, Сима исто као Пера, Јова јачу од Пере, а Ђока слабију од Воје.

Одличном ђаку помогла је бистрина и хитрина и одмах је знао ко је какву оцену добио.

Ко је добио двојку, ко тројку, ко четворку, а ко петицу?

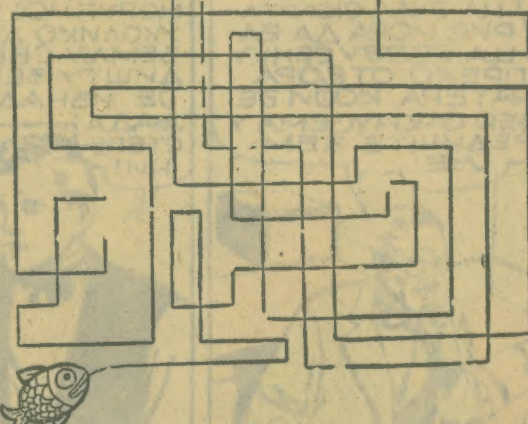
Није тешко, само треба промислити. Ако не знате, ми ћемо вам рећи: Јова је добио пет, Пера и Сима 4, Воја 3, а Ђока 2.

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

ТРИ РИБОЛОВЦА

Три пријатеља, сва тројица страсни риболовци, дошли су на обалу реке и бацили у воду своје удице. Време је протицало, али од риба ни трага. Због неуспеха постали су нервозни па су потпуно замрсили канапе за које су биле везане удице. Тада је, сасвим неочекивано, једна риба „загризла" — само чију удицу?

Покушајте да пронађете који је од пријатеља упецао рибу!

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

...позоришта с луткама као и марионетска позоришта постојала су још у Старом веку. Њих у својим делима помињу Аристотел, Херодот, Ксенофон и други аутори.

... научници су досад открили око 500 различитих врста цветова љубичице. Љубичице иначе расту у свим крајевима света.

... мозак млађе одрасле особе троши близу три литра чистог кисеоника на час. Код стараца исте телесне тежине потрошња је мања и износи непуна два литра за исто време.

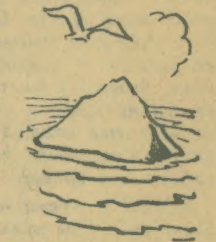
...тенк су у рату први употребили Енглези, 15 септембра 1916 године, у бици на реци Соми.

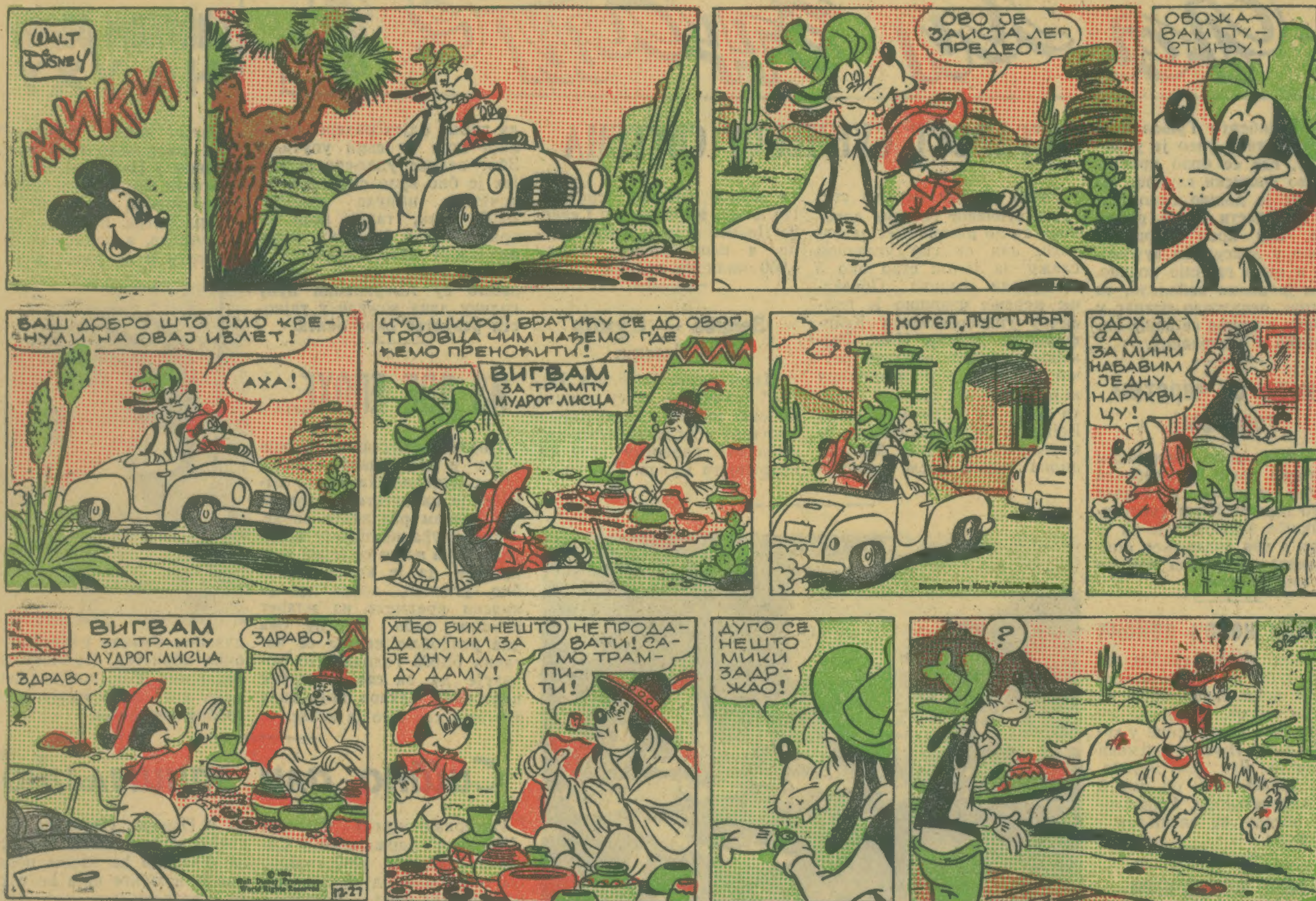
... прва бомбардовања из ваздуха одређених циљева на земљи извршена су 1911 године за време рата између Италије и Турске у Триполису.

... са својим батискафом професор Пикар се први пут спустио на дубину од 900 метара, десет пута дубље од свих ранијих покушаја.

... јужно од настрадалог града Агадира недавно се из мора појавило ново острво.

... научни сарадници института за технологију хране у Стокхолму пронашли су нову врсту хране добијену из отпадака индустрије рибљих конзерви. Из тих отпадака извучени су хранљиви састојци богати витаминима и беланчевинама. Добијени производ има пет пута већу хранљиву вредност од меса и уопште не мирише на рибу.

ЊЕГОВ НАЧИН

— Ти, Перо Ждеро, изгледа, никада не једеш биљну храну?! А штета!

— Како да не једем, само је једем на свој начин.

— Како на свој начин?

— Пустим теле да се наједе биљне хране, па после поједем теле.

ЈОШ СЕ НИЈЕ БИО НИ РОДИО

Пера Ждера који је био без школског образовања спремао се да полаже испит из првих разреда гимназије. И, наравно, није положио.

— А како и да положим! — правдао се после. — Заокупили па ме једнако питају о стварима које су се десиле ко зна када пре мог рођења.

ЈОШ ГОРЕ

— Перо, ја мислим да нема ништа горе, него кад се нађе коса у супи...

— Има. Замисли да ти се нађе супа у коси.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Шта је луб?
Шта је когол?
Шта је екседра?
Шта је бархан?

ОДГОВОР:

ЛУБ је кора с дрвета разноврсно примењена у народном животу. Једноставно згуљену с дрвета употребљавали су Јужни Словени за израду судова, покривање неких зграда, а раније и кућа, такозваних лубара. Код Јужних Словена раније су се од луба правили и опанци. Индијанци у Јужној Америци праве, поред осталог, од луба и чамце. По

линежани су вештаци у изради тапе: финих материја за одећу направљених од луба неких врста дрвета. Самлевена церова кора замењивала је на Балкану, у гладним годинама, брашно а употребљава се при производњи екстракта за штављење кожа. Лубом се назива и комадић ђона на задњем делу ципеле.

КОГОЛ је мрежа за лов обалне рибе. Има крила и врећу с дрвеним обручем. На крају крила налази се по један колац који држи мрежу усправно разапету.

ЕКСЕДРА је грчка реч, а означава полукружни простор са седиштима.

БАРХАН је песковит брежуљак или дуна у облику полумесеца. То је карактеристичан елемент рељефа у пустињским областима. У нашој земљи мање је заступљен у Великој или Делиблатској Пешчари.

ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

ПО ЖИЛУ ВЕРНУ

У СНЕФЕЛСОВ КРАТЕР ЈОКУЛ КОЈИ МИЛУЈЕ СЕНКА СКАРТАРИСОВА ПРЕ ЈУЛСКИХ КАЛЕНДА СИЂИ, СМЕЛИ ПУТНИЧЕ, И У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ ЋЕШ СТИЋИ ТО ЈА УРАДИХ.

Арне Сакнусем

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика", штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Текући рачун број 101 707/1 82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1 200, полугод. 600 дин Рукописи се не враћају.